

Inrichting van datagovernance

Managementsamenvatting

De afgelopen periode is op verschillende plaatsen binnen de gemeente gepioneerd om data op een slimme manier te gebruiken. Men loopt daarbij nu echter tegen de grenzen aan van wat binnen de huidige organisatie en kaderstelling mogelijk en verantwoord is. Governance is noodzakelijk om vanuit een stedelijke visie en met duidelijke kaders richting te geven aan het vervolg.

Dit document heeft tot doel het GMT in staat te stellen te beslissen over de organisatorische inrichting van de datagovernance en de kaders vast te stellen voor gegevensverwerking binnen de gemeentelijke organisatie, gebaseerd op wet- en regelgeving (AVG, BIG, Archiefwet, Archiefverordening en rond basis- en kernregistraties) en het stedelijk kader 'Verwerken persoonsgegevens door de gemeente Amsterdam'.

Met de voorgestelde *governance organisatie* kan het GMT sturing te geven aan het vindbaar maken en beschikbaar stellen van data voor hergebruik binnen en buiten de gemeente om zo:

- economische groei te versterken;
- innovaties te stimuleren en mogelijk te maken;
- samenwerking zowel binnen als buiten de gemeente te stimuleren en te ondersteunen;
- dienstverlening te verbeteren;
- beleidsdoelen efficiënter en effectiever te bereiken;
- maatschappelijke vraagstukken op te lossen.

De voorgestelde *kaders* ondersteunen het beschikbaar stellen en gebruiken van data en geven de organisatieonderdelen van de gemeente houvast om binnen wet- en regelgeving te opereren, transparant te zijn, risico's op fouten te verkleinen en, vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid, ethische vraagstukken te identificeren en te adresseren.

Door het delen en gebruiken van data moet snelheid gemaakt kunnen worden bij hierboven genoemde ontwikkelingen. De rve-directeuren behouden in samenwerking met hun IVE's hun rol en verantwoordelijkheid ten aanzien van data. Het uitgangspunt is 'open data, tenzij': gegevens worden voor hergebruik buiten het eigen inhoudsdomain beschikbaar gesteld voor zover wet- en regelgeving dat toestaan. De rve-directeuren hebben en houden een belangrijke stem bij het bepalen of en onder welke voorwaarden gegevens waarvan zij de bronhouder zijn voor hergebruik beschikbaar gesteld worden. Zij zijn en blijven verantwoordelijk voor de classificatie van de gegevens die zij verwerken waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen openbaar (gegevens geschikt voor hergebruik), vertrouwelijk (geschikt voor hergebruik onder voorwaarden) en geheim (niet geschikt voor hergebruik).

Los van de classificatie wordt voor vindbaarheid en verantwoording naar de burgers in een stedelijke datacatalogus voor elk inhoudsdomain kenbaar gemaakt welke gegevensverwerkingen er plaatsvinden

Op *strategisch* niveau heeft het GMT de stedelijk directeur D&I al benoemd als regievoerder voor het datadossier. Verantwoordelijkheden die hier bij horen zijn: een stedelijke visie op data, de doelen en een gemeentelijke meerjaren datastrategie' opdracht tot uitvoering van de datastrategie en monitoren van de effecten, strategisch management datapartner, benodigde middelen, organisatie van de data-functie binnen de gemeente.

De CIO, CISO, Gemeentearchivaris, directeur Basisinformatie en de Functionaris Gegevensbescherming hebben ieder voor hun aandachtsgebied een kaderstellende en toetsende rol. Het GMT en de Digitaliseringstafel zijn overlegorganen op dit niveau waarbij de Digitaliseringstafel waar nodig als 'voorportaal' voor het GMT fungeert.

Voorgesteld wordt om de governancetaken op *tactisch* niveau te beleggen bij de directeur van de rve OIS. Tot de taken behoren onder meer het opstellen, vastgesteld krijgen en uitvoeren van de datastrategie en het implementeren van nieuwe operationele taken met betrekking tot data. De directeur OIS organiseert op dit niveau een overleg met vertegenwoordigers uit de clusters en toezichthouders.

Op *operationeel* niveau ontstaat als gevolg van de ontkoppeling tussen gebruik van data en het proces in het kader waarvan ze zijn gewonnen een nieuwe rol: de makelaar. Voorgesteld wordt om deze rol eveneens te beleggen bij de rve OIS. Taken die hieronder vallen zijn onder meer het zorgen dat data van de gemeente vindbaar en gestandaardiseerd beschikbaar zijn en het adviseren over verantwoord beschikbaar stellen en gebruiken van data. De uitvoering van deze taken vergt een nauwe samenwerking met rve's, IVE's en toezichthouders. De betreffende processen dienen onder regie van de directeur OIS vormgegeven te worden.

Als kaders voor het delen, beschikbaar stellen en gebruiken van data worden voorgesteld:

1. Gegevens worden buiten het eigen inhoudsdomain gedeeld en hergebruikt voor zover wet- en regelgeving dat toestaan.
2. Gegevens worden op verantwoorde wijze beschikbaar gesteld.
3. Gegevens worden op transparante, verantwoorde en controleerbare wijze gebruikt.

Het op orde hebben van de gegevenshuishouding geldt als een belangrijke randvoorwaarde voor het efficiënt en effectief kunnen delen en (her-)gebruiken van gegevens, het verantwoord gebruik van gegevens en de daarbij vereiste transparantie.

Inhoud

Managementsamenvatting	2
Versiebeheer	5
1 Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel van dit document	8
1.3 Opbouw en totstandkoming van dit document	8
2 Begrippenkader	9
3 Uitwerking.....	11
3.1 Datagovernance taken op strategisch niveau	11
3.2 Datagovernance taken op tactisch niveau	12
3.3 Operationele taken	13
3.3.1 Vindbaarheid en beschikbaarheid	13
3.3.2 Adviseren over beschikbaarstelling en gebruik van gegevens.....	15
3.3.3 Registratie van afspraken en voorwaarden.....	15
3.3.4 Verwerken van terugmeldingen	15
3.4 Verantwoordelijkheden.....	15
3.5 Overlegstructuren.....	18
4 Kaders	19
Bijlage 1: Opdracht en uitgangspunten datagovernance	1
Bijlage 2: Voorlopige visie	1
Bijlage 3: Definities.....	1
Bijlage 4: Model elementaire rollen Datamanagement.....	1
Bijlage 5: De huidige situatie	1
1. Onderzoek 5 casussen.....	1
1.1. Integraal Klantbeeld.....	1
1.2. Berichtendienst Brandweer (City Alerts Berichtendienst).....	2
1.3. Gebiedsgericht werken	3
1.4. AMI	4
1.5. Grip op data bij projecten in de openbare ruimte (gespreksverslag)	4
2. Observaties	5
3. Conclusies	6
Bijlage 6: Verslag consultatiesessie 7 december	1
Bijlage 7: Verslag gesprek 6 februari 2018.....	1
Bijlage 8: Bijdragen	1

Versiebeheer

Versie	Datum	Auteur	Samenvatting van de wijzigingen
0.20	12-1-2018	CW	Eerste versie met H1, H2.1 t/m 2.3, H3.1, 3.2, 3.3.1 en bijlage 1,2 en 3.
0.3	26-1-2018	CW	Reviewcommentaar kerngroep, CIO-office en hoofd CIO-office verwerkt. H1 en 2 herschreven. Huidige situatie rond data uitgewerkt in een bijlage.
0.4	1-2-2018	CW	Reviewcommentaar kerngroep, CIO-office en de CIO verwerkt. Hoofdstuk begrippenkader toegevoegd (H2)
0.5	15-2-2018	CW	H3 Aangepast n.a.v. gesprek 6 februari; overlegstructuur toegevoegd H4 (Kaders) toegevoegd. Bijlagen toegevoegd.
0.6	22-2-2018	CW	Redactie, aanscherpen strategische datagovernance taken. Op- en aanmerkingen van de kerngroep Datagovernance verwerkt. Inleiding herschreven. Managementsamenvatting toegevoegd.
0.7	27-2-2018	CW	Opmerkingen CIO verwerkt
0.8	7-3-2018	CW	Aanscherpingen naar aanleiding van feedbackgroep, gesprek directeur BI en behandeling in IV MO
0.9	22-3-2018	CW	Aanpassingen n.a.v. finale afstemming CIO, stedelijk directeur D&I en directeur OIS.
1.0	27-3-2018	CW	Definitieve versie

Versie	Datum	Verspreid aan
0.20	12-1-2018	Kengroep Datagovernance voor bespreking op 16 januari 2018 en CIO-office voor collegiale toets en met specifieke vragen
0.3	26-1-2018	Kerngroep Datagovernance voor bespreking op 30 januari 2018, de CIO-office en de CIO
0.4	1-2-2018	Mark Crooijmans, Jan Flippo, Berent Daan, Jan Schans, Maarten van Haasteren en Dick de Maa als achtergrond voor bespreking inrichtingskeuzes op 6 februari 2018.
0.5	15-2-2018	Kerngroep Datagovernance voor bespreking op 20 februari 2018 en CIO-office voor collegiale toets.
0.6	22-2-2018	CIO
0.7	27-2-2018	Kerngroep, het IV Managementoverleg ter agendering op 6 maart 2018, de feedbackgroep t.b.v. sessie 6 maart 2018
0.8	7-3-2018	Digitaliseringstafel
0.9	22-3-2018	CIO, stedelijk directeur D&I en directeur OIS
1.0	27-3-2018	GMT

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Om haar werk te doen verzamelt en bewaart de gemeente Amsterdam veel verschillende soorten gegevens. Amsterdam gebruikt die gegevens in eerste instantie binnen de processen waarvoor ze zijn ingewonnen. Het beleid van de gemeente Amsterdam is daarbij dat zij de gegevens die zij verzamelt, binnen de kaders van wet- en regelgeving en het stedelijk kader 'verwerking persoonsgegevens door de gemeente Amsterdam' als open data beschikbaar stelt aan burgers, ondernemers, instellingen en medeoverheden ('Open, tenzij...').

Maar er is meer. Van de gemeente Amsterdam wordt verwacht dat zij haar producten en diensten digitaliseert, innovatiekracht toont en flexibel is in haar opereren. Realisatie van bestuurlijke doelstellingen en oplossing van maatschappelijke vraagstukken dienen innovatief, effectief en efficiënt plaats te vinden en bij voorkeur in samenwerking met burgers, bedrijfsleven, instellingen en medeoverheden. Het (binnen wet- en regelgeving) kunnen beschikken over en het (kunnen) gebruiken van data door de gemeente én haar partners is daarvoor randvoorwaardelijk. Het is om deze reden dat het denken en werken met data in de I-visie van de gemeente Amsterdam is benoemd als één van de speerpunten voor de komende jaren. In het programma Moderne Overheid wordt het beschikken over en het gebruiken van data ook als voorwaarde genoemd voor het stimuleren en ontwikkelen van blijvende innovatiekracht.

Het beschikbaar stellen en gebruiken van data gaat echter niet vanzelf en dient op een verantwoorde wijze te gebeuren. Om de gemeente en haar partners in staat te stellen optimaal gebruik te maken van data is een adequate organisatie nodig met heldere richtlijnen en de juiste voorzieningen.

Er is in de afgelopen periode op verschillende plaatsen binnen de gemeente gepioneerd om data op een slimme manier te gebruiken. Deze initiatieven lopen nu echter tegen de limieten aan van de organisatie en de beschikbare voorzieningen. Door het ontbreken van een duidelijk kader is ook niet altijd duidelijk wat de grenzen zijn van wat wel of niet verantwoord is als het gaat om beschikbaar stellen en gebruiken van gegevens.

Gezien het hierboven geschetste belang en de beperkingen van de huidige situatie is het noodzakelijk om vanuit een stedelijke visie op data en met duidelijke kaders richting en uitvoering te geven aan het datadossier waarbij efficiency en effectiviteit gekoppeld worden aan verantwoording.

De centrale vragen daarbij zijn:

- Hoe kunnen de data die de gemeente bewaart op verantwoorde wijze beschikbaar worden gesteld aan burgers, ondernemers, instellingen, andere overheden en binnen de gemeentelijke organisatie zelf?
- Hoe kan de gemeentelijke organisatie optimaal doch verantwoord gebruik maken van data die binnen en buiten de gemeente beschikbaar zijn?

Verdieping

Vindbaarheid en beschikbaarheid van gegevens

Het beleid van de gemeente Amsterdam is dat zij haar gegevens binnen de beperkingen van wet- en regelgeving beschikbaar stelt ('open, tenzij...'). Het beschikbaar stellen van gegevens dient op verantwoorde wijze te geschieden.

Vindbaarheid en beschikbaarheid van gegevens (zowel binnen de rve's als over de grenzen van de rve's heen) zijn essentiële voorwaarden om data goed te kunnen gebruiken. Het gedachtegoed om gegevens te delen is binnen de gemeente echter nog niet vanzelfsprekend en de faciliteiten hiertoe zijn ook nog niet altijd toereikend. Het beheer van gegevens is nog voornamelijk gericht op het beschikbaar zijn en gebruiken ervan binnen de eigen processen, het opslaan in systemen (applicaties) en het genereren van managementinformatie voor het eigen inhoudsdomein. De gegevens waar de gemeente Amsterdam over beschikt zijn veelal "opgesloten" binnen de toepassing waarmee ze zijn opgeslagen en daarmee niet vindbaar, beschikbaar en toegankelijk anders dan via die toepassing. Dit belemmert de beschikbaarheid van data voor buitengemeentelijke partijen en het gebruik ervan door anderen.

Gegevens vrij maken: minder applicatie- en leveranciersafhankelijkheid

Door gegevens 'vrij' te maken uit de applicaties waarmee ze zijn geregistreerd en waarin ze worden bewaard kunnen ze voor andere doelen gebruikt worden. Dit geeft nieuwe mogelijkheden, onder andere voor ontwikkeling van nieuwe, kleinschalige, experimentele en op maat gesneden toepassingen, waarbij de gemeente niet langer afhankelijk is van in de markt beschikbare pakketapplicaties en leveranciers.

Verantwoord gebruik

Om privacy en transparantie richting de burgers te borgen, te voldoen aan wet- en regelgeving en om eventuele ethische kwesties vooraf te identificeren en bespreekbaar te maken zijn richtlijnen nodig voor het verantwoord gebruik van data die van buiten het eigen aandachtsgebied van de rve betrokken worden en met elkaar worden gecombineerd. Hierbij geldt het stedelijk kader 'verwerken persoonsgegevens door de gemeente Amsterdam.'

Initiatieven

Op verschillende plekken in de stad zijn er initiatieven om data (van binnen en van buiten de stad) te gebruiken. Denk hierbij aan dienstverlening, analyse/visualisatie van maatschappelijke vraagstukken, inzet van app's, beleidsontwikkeling/–monitoring en procesbewaking/–sturing. Voorbeelden zijn het real-time drukte dashboard, het kentekenonderzoek stadshart, informatiegestuurd reinigen, integraal klantbeeld, gebiedsgericht werken etc. Ontsluiting van gegevens uit de Amsterdamse systemen geschiedt op basis van de vraag van dit soort toepassingen. Er zijn verschillende voorzieningen beschikbaar en in ontwikkeling om gegevens beschikbaar te stellen, te analyseren en te presenteren (bijvoorbeeld AMI, Datapunt, een datawarehouse voor gebiedsgericht werken). In de ICT infrastructuur worden door OIS en rve ICT gezamenlijk maatregelen genomen om op een efficiënte, robuuste en veilige wijze connectiviteit tussen bron en verwerker sneller mogelijk te maken.

Nieuwe samenwerkingsverbanden

In het maatschappelijk verkeer zijn data in toenemende mate vrij beschikbaar. Dit biedt mogelijkheden om maatschappelijke vraagstukken op een andere wijze aan te pakken. Samenwerking met burgers, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en medeoverheden bieden in dit kader nieuwe mogelijkheden als het gaat om verwerven, uitwisselen en combineren van gegevens, data-analyse en ontwikkeling van op data gebaseerde toepassingen.

1.2 Doel van dit document

Het doel van dit document dat in opdracht van de CIO is opgesteld, is het GMT in staat te stellen om:

- te beslissen over de organisatorische inrichting van de datagovernance binnen de gemeentelijke organisatie, en
- voor de gemeentelijke organisatie de kaders vast te stellen die gelden voor de verwerking van gegevens.

1.3 Opbouw en totstandkoming van dit document

De opdrachtformulering voor dit document is op 12 september 2017 door de Digitaliseringstafel vastgesteld (zie bijlage 1).

Er is in oktober een kerngroep geformeerd (zie voor de samenstelling bijlage 8). Om uit te kunnen gaan van een gedeeld denkraam was het formuleren van een voorlopige visie op data een van de eerste activiteiten van de kerngroep. Deze voorlopige visie is opgenomen in bijlage 2.

Op basis van literatuuronderzoek is een begrippenkader uitgewerkt die in hoofdstuk 2 is opgenomen. Daarbij horen een begrippenlijst (bijlage 3) en het elementair rollenmodel voor datamanagement (bijlage 4).

Om voor de gemeente Amsterdam de meest geschikte wijze van datagovernance te bepalen heeft de kerngroep de huidige situatie rond data binnen de gemeente geïnventariseerd aan de hand van vijf casussen (zie bijlage 5). De eerste fase van de uitvoering opdracht is op 7 december 2017 afgesloten met een brede consultatiesessie met dataspecialisten, project- en programmamanagers en beleidsadviseurs van alle clusters (zie verslag in bijlage 6).

Op 6 februari 2018 heeft er op basis van de voorlopige conclusies een overleg plaatsgevonden met de stedelijk directeur Dienstverlening en Informatie, de CIO, de directeur van de rve OI&S en de IVE-manager Ruimte & Economie over keuzes voor organisatie-inrichting. Het verslag van dit overleg is opgenomen in bijlage 7.

De uitwerking van de organisatorische inrichting van de datagovernance in hoofdstuk 3 en de kaders en richtlijnen in hoofdstuk 4 zijn de weerslag van het werk van de kerngroep, de consultatie op 7 december en de conclusies van het gesprek op 6 februari.

2 Begrippenkader

Om een gemeenschappelijk beeld te hebben van het werkveld rond data wordt hieronder een aantal begrippen nader geduid.

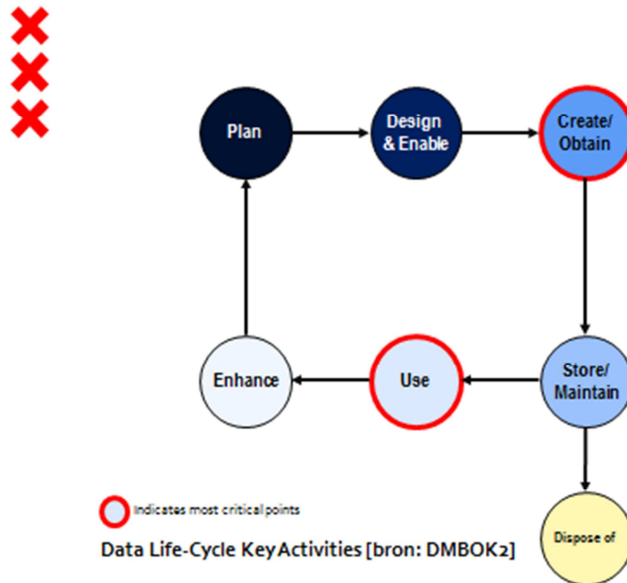
Gegevens

De volgende definitie geldt voor het begrip gegeven: *de weergave van een feit, begrip of aanwijzing, geschikt voor overdracht, interpretatie of verwerking door een persoon of apparaat.*

Het gaat hierbij niet alleen om elementen opgeslagen in de Amsterdamse administratieve systemen, maar ook om bestanden, documenten, beeld- en geluidsopnames, sensorgegevens, gegevens uit sociale media etc.

Gegevens hebben een levenscyclus die in essentie de volgende fasen kent:

1. Plannen: in deze fase wordt onderkend dat het noodzakelijk is om gegevens te verwerven en te bewaren. Later in de levenscyclus wordt deze stap herhaald in het kader van verbetering.
2. Ontwerpen en treffen van voorzieningen: in deze fase worden de voorbereidingen getroffen om het verwerven, bewaren en gebruiken van de gegevens mogelijk te maken.
3. Verwerven: de gemeente verzamelt en registreert gegevens in het kader van de uitvoering van haar taken. Het verzamelen kan verschillende vormen aannemen: ontvangst als onderdeel van een werkproces, ophalen uit landelijke basisregistraties, meten, verkrijgen uit open data bronnen, inkopen etc.
4. (Duurzaam) bewaren: na registratie van gegevens worden deze in bewaring genomen. Essentieel hierbij is dat dit veilig en binnen de vastgestelde kaders gebeurt en dat voor zover van toepassing de bepalingen van de Archiefwet, de Archiefverordening, de AVG en domein specifieke wet- en regelgeving worden nageleefd.
5. Gebruiken: het gebruik van gegevens binnen de gemeente kent vele vormen. Van oudsher worden de in het kader van een werkproces bewaarde gegevens in datzelfde werkproces gebruikt. Het gebruik van gegevens van buiten het eigen inhoudsdomen wordt echter steeds meer gewoon. Denk daarbij aan analyse, visualisatie, processturing, real-time monitoring en al dan niet geautomatiseerde beslissingsondersteuning. Vindbaarheid en beschikbaarheid van gegevens hebben daarom aan belang gewonnen.
6. Verbeteren: naar aanleiding van het gebruik kunnen fouten aan het licht komen, zowel in de inhoud van de gegevens als in het ontwerp.
7. Vernietigen: hoe lang gegevens moeten worden bewaard is vastgelegd in wet- en regelgeving (de Archiefwet, de Archiefverordening, de AVG en domein specifieke wet- en regelgeving), na het verlopen van de wettelijke bewaartermijn moeten de gegevens worden vernietigd. Vernietigen houdt in dat de gegevensdrager zodanig wordt bewerkt dat daarvan of daaruit op geen enkele wijze de gegevens die erop zijn vastgelegd kunnen worden gereconstrueerd.

Basisrollen

Teruggebracht naar de essentie zijn de volgende rollen te onderkennen met betrekking tot data:

1. De bronhouder: degene die de gegevens in bewaring geeft bij de bewaarder.
2. De bewaarder: degene die de gegevens veilig opslaat en zorgt voor veilig transport.
3. De afnemer/gebruiker: degene die de gegevens gebruikt.
4. De makelaar: verbindt de vraag naar gegevens met het aanbod.
5. Kadersteller/toezichhouder: stelt kaders en ziet toe op naleving ervan en van wet- en regelgeving.
6. De regievoerder: bepaalt doelen, kent de rollen toe in de organisatie, zorgt dat de benodigde voorzieningen er zijn en stelt de kaders voor alle andere rollen.

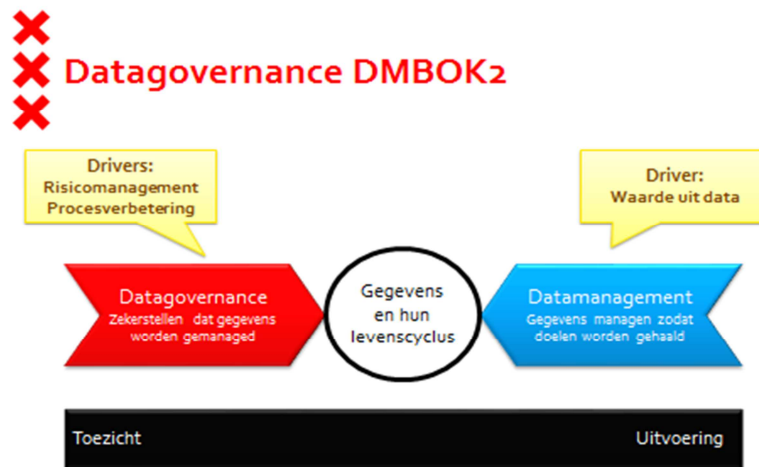
Relatief nieuw is de rol van makelaar die is ontstaan door de ontkoppeling van het gebruik van gegevens en het proces in het kader waarvan ze zijn verworven.

Datagovernance en datamanagement

Datagovernance omvat de inrichting van de organisatie, het toedelen van rollen en verantwoordelijkheden, het bepalen van doelen en het vaststellen van een meerjaren strategie om deze te bereiken, het monitoren van de resultaten en de effecten, het stellen van kaders en het toezien op naleving daarvan.

Het stelt de organisatie in staat om sturing te geven aan een efficiënte, effectieve en verantwoorde wijze van verwerken en beschikbaar stellen van gegevens.

Datamanagement omvat *de sturing zelf van de activiteiten van gegevenswerking*.

3 Uitwerking

Dit hoofdstuk beschrijft de organisatorische inrichting van de datagovernance functie binnen de gemeentelijke organisatie.

3.1 Datagovernance taken op strategisch niveau

Vanuit het GMT is de stedelijk directeur D&I al benoemd als regievoerder voor het datadossier en is daarmee verantwoordelijk voor:

- Een stedelijke visie op data.
- De doelen en een inhoudelijke gemeentelijke meerjaren datastrategie¹.
- De opdracht voor uitvoering van de datastrategie en monitoren van de effecten.
- Strategisch management datapartners (bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, medeoverheden).
- De benodigde (financiële middelen).
- Organisatie van de data-functie binnen de gemeente (afgeleid van de vastgestelde datagovernance).

De regievoerder laat de datastrategie vaststellen in het GMT en rapporteert over de voortgang aan het GMT.

De CSO is vanuit haar taak om de kennis- en onderzoeksfunctie van de gemeente te vernieuwen en Amsterdam als kennisstad (weer) op de kaart te zetten een zeer belangrijke gesprekspartner voor de datastrategie.

¹ Toelichting: de datastrategie beschrijft de activiteiten van de gemeentelijke organisatie met betrekking tot data en maakt de geplande output en de beoogde effecten hiervan inzichtelijk. Onder een activiteit wordt in dit verband een actie van de gemeentelijke organisatie verstaan en output zijn de producten/diensten die de gemeente maakt. Effecten zijn de resultaten die voortkomen uit de activiteiten. Bij het plannen en monitoren van de activiteiten is het van belang de relatie te leggen tussen activiteit, output, effect en de mate waarin het effect bijdraagt aan de (strategische) doelen van de gemeente Amsterdam.

De CIO is verantwoordelijk voor het opstellen van kaders en richtlijnen voor de gemeentelijke informatievoorziening en het toezicht op naleving hiervan. De kaders en richtlijnen voor de verwerving, het beheer, het gebruik en de beschikbaarheid van data maken hier onderdeel van uit.

De Gemeentearchivaris is verantwoordelijk voor de kaders op het gebied van duurzame toegankelijkheid en het toezicht op naleving hiervan en van de geldende wet- en regelgeving (Archiefwet 1995).

De Functionaris Gegevensbescherming is als toezichthouder verantwoordelijk voor het toezicht op naleving van het stedelijk beleidskader verwerking persoonsgegevens, de bepalingen van de AVG en andere wet- en regelgeving op het gebied van de bescherming persoonsgegevens en brengt hierover advies uit.

3.2 Datagovernance taken op tactisch niveau

Datagovernance op tactisch niveau omvat de volgende taken:

- Opstellen van de datastrategie
- Implementeren van nieuwe of veranderde operationele taken.
- Vertalen van de datastrategie naar concrete projecten en activiteiten.
- Beheren, prioriteren en uitvoeren van deze projecten en activiteiten.
- Stedelijke data-architectuur (opdracht geven tot uitwerking van).
- Beschikbaar stellen van middelen (infrastructuur, applicaties, opleidingen, etc.).
- Maken van afspraken met datapartners/contractmanagement.
- Besluiten nemen over discussie- en knelpunten.

Voor het beleggen van deze taken zijn er twee varianten. Zie onderstaand kader. In het overleg van 6 februari 2018 is gekozen voor variant B: het toewijzen van deze taken aan de directeur van de rve OIS (zie bijlage 7).

Varianten voor het beleggen van governancetaken op tactisch niveau

Variant A: Via resultaatafspraken en kaderstelling

Bij deze variant is er geen sprake van een enkelvoudige aansturing door de regievoerder. De datastrategie wordt door middel vaststelling van resultaatafspraken en kaders door het GMT tot uitvoer gebracht waarbij elke stedelijk directeur binnen de eigen cluster toeziet op realisatie door rve's en IVE. De rve's OIS en ICT gelden daarbij als faciliterend.

Om versnelling te bewerkstelligen kan in deze variant gekozen worden voor realisatie van doelen via een programma.

Voordeel:

- Past binnen de bestaande lijnen.

Nadeel:

- Indirecte sturing, zicht op realisatie van doelen moeilijker te verkrijgen.
- Vraagarticulatie richting rve's OIS en ICT niet eenduidig.

Variant B: Toewijzen aan een centraal organisatieonderdeel

In deze variant krijgt de directeur van de rve OIS opdracht, mandaat en de financiële middelen om in samenwerking met de rve's en IVE's de datastrategie uit te voeren, samen met de kaderstellende partijen toe te zien op naleving van kaders en waar nodig te interveniëren.

Voordeel:

- Slagkracht: enkelvoudige aansturing door de regievoerder op basis van de datastrategie.
- De initiërende en op tactisch niveau regisserende rol is eenduidig belegd.

Nadeel:

- Regelen van mandaat en financiële middelen kan een lastig traject zijn.

3.3 Operationele taken

Op operationeel niveau is de rol van makelaar niet formeel belegd. Deze rol omvat de volgende taken:

- Zorgen dat data vindbaar zijn.
- Zorgen dat data beschikbaar zijn.
- Adviseren over verantwoord beschikbaar stellen van data.
- Adviseren over verantwoord gebruik van data.
- Registreren van afspraken en voorwaarden voor gebruik van data.
- Verwerken van terugmeldingen.

3.3.1 Vindbaarheid en beschikbaarheid

Vindbaarheid en beschikbaarheid van data zijn essentieel. Dat de gegevens die de gemeente in bewaring heeft vindbaar en, onder inachtneming van de kaders van privacy en vertrouwelijkheid, beschikbaar moeten zijn is nieuw.

Het gaat om:

- a. Het verzorgen van een loketfunctie voor zowel binnengemeentelijke als buitengemeentelijke gebruikers van data.
- b. Het beschikbaar stellen van een stedelijk datacatalogus en 'zoek en vind' functionaliteit.
- c. Het in samenwerking met de rve ICT beschikbaar stellen van een generieke voorziening voor het delen van gegevens (Datapunt) in combinatie met een passende ICT infrastructuur².
- d. Het (via Datapunt) beschikbaar stellen van gegevens zowel binnen als buiten de gemeente.
- e. De monitoring van het gebruik van data.
- f. Het vindbaar maken van data door middel van metadatering en het vullen van een stedelijke datacatalogus
- g. Het ontsluiten van gegevens bij bronhoudende rve's.

De activiteiten a. tot en met e. worden centraal in de organisatie belegd bij de rve OIS.

---

² Een passende infrastructuur biedt niet alleen voorzieningen voor opslag en connectiviteit maar ook beschermende voorzieningen op het gebied van identity-/accesmanagement en cybersecurity

Voor het vindbaar maken en ontsluiten van gegevens (f. en g.) zijn er twee varianten. Zie onderstaand kader. In het overleg van 6 februari 2018 is gekozen voor variant B: het toewijzen van deze taken aan de directeur van de rve OIS (zie bijlage 7 voor het gespreksverslag). Onder regie van de directeur OIS dienen de processen hiervoor in samenwerking met de IVE's en de rve ICT vorm gegeven te worden.

Varianten voor het vindbaar maken en ontsluiten van gegevens

Variant A: Toewijzen van deze taken aan bronhoudende rve's

In deze variant ligt de verantwoordelijkheid voor het vindbaar zijn van gegevens en de ontsluiting ervan richting Datapunt bij de directeuren van de bronhoudende rve's. Zij zorgen met de IVE, de rve ICT en de rve OIS voor ontsluiting van de gegevens richting Datapunt en voor het metadateren en het vullen en onderhouden van 'hun deel' van de stedelijke datacatalogus.

Voordelen:

- Is binnen de structuur van het IV-stelsel.
- Optimaal gebruik van aanwezige domeinkennis bij rve's en IVE.
- Financiering van ontsluiting kan als onderdeel van de onderhoudskosten van applicaties worden gedefinieerd.

Nadelen:

- Tempo van de realisatie van de doelen ten aanzien van vindbaarheid en beschikbaarheid wordt bepaald door individuele prioritering bij de rve's, IVE, OIS en rve ICT.
- Indirecte sturing op het bereiken van doelen.
- Ontwikkeling van specifieke expertise bij de IVE's nodig

Variant B: Toewijzen aan rve OIS

In deze variant ligt de verantwoordelijkheid voor het vindbaar en beschikbaar zijn van gegevens binnen de door de bronhoudende rve's gestelde voorwaarden bij de directeur van de rve OIS die hiervoor mandaat en middelen krijgt. In samenwerking met de bronhoudende rve's, en de rve ICT zorgt de rve OIS samen met de IVE's voor ontsluiting van de gegevens uit de applicatie, voor het aanvullend metadateren³ van gegevens en voor het vullen en onderhouden van de stedelijke datacatalogus.

Voordelen:

- Het is makkelijker om stedelijke prioriteiten te stellen.
- Uniforme werkwijze.
- Er ontstaat een centraal stedelijk kenniscentrum.
- Specifiek benodigde expertise wordt gebundeld.

---

³ Metadatering wordt in deze variant een activiteit die IVE's en rve OIS gezamenlijk uitvoeren, waarbij metadatering als context voor bron & beheer (gebruik en beheer binnen de eigen omgeving) en voor gebruik (ten behoeve van iedereen die de data gaat gebruiken) het accent ligt bij de IVE's en metadatering voor het proces van publicatie van de data meer bij rve OIS.

3.3.2 Adviseren over beschikbaarstelling en gebruik van gegevens

Omdat de afweging voor het verantwoord beschikbaar stellen en gebruiken van data specifieke expertise vraagt en om kennis hierover zoveel mogelijk te bundelen is in het overleg van 6 februari jl. afgesproken dat hiervoor een centrale adviesfunctie bij de rve OIS wordt georganiseerd. Onder regie van de directeur OIS dient het proces van deze advisering in samenwerking met partijen als DJZ, BI, IVE's, CIO, FG en Gemeentearchivaris vormgegeven te worden.

3.3.3 Registratie van afspraken en voorwaarden

Voorwaarden en afspraken bronhoudende rve's

De voorwaarden en afspraken van bronhoudende rve's bij het via rve OIS voor hergebruik beschikbaar stellen van data dienen centraal te worden bewaard en inzichtelijk te zijn voor de IVE en toezichthouders uit de tweede lijn.

Onder regie van de directeur OIS dient deze registratie in samenwerking met de IVE's, CIO, FG en rve BI⁴ vorm te krijgen.

Gegevensleveringsovereenkomsten

Om de rve OIS in staat te stellen om de continuïteit van de beschikbaarheid van de gegevens te waarborgen zijn afspraken nodig tussen de (beheerders van de applicatie van de) bronhoudende rve's en OIS over vorm, frequentie en wijze van ontsluiting van de gegevens.

Deze afspraken dienen centraal te worden bewaard en inzichtelijk te zijn voor toezichthouders uit de tweede lijn.

Onder regie van de directeur OIS dient deze registratie in samenwerking met de IVE's vorm te krijgen.

3.3.4 Verwerken van terugmeldingen

Van gebruikers wordt gevraagd om bij het vermoeden van onvolkomenheden in gegevens melding te doen. Hiervoor dient onder regie van de directeur OIS in samenwerking met de IVE's en rve BI⁵ een proces te worden uitgewerkt.

3.4 Verantwoordelijkheden

Hieronder zijn voor de verschillende betrokken functies (op directieniveau) de taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot data die logischerwijze voortvloeien uit hun bestaande rol.

– *Gemeentesecretaris*

De Gemeentesecretaris is op stedelijk niveau verantwoordelijk. In zijn rol als voorzitter van de auditcommissie ziet de Gemeentesecretaris toe op naleving van de geldende beleidskaders.

– *De Stedelijk Directeuren*

De Stedelijk Directeuren zijn elk binnen hun eigen cluster inhoudelijk eindverantwoordelijk voor naleving van de kaders voor de informatievoorziening waar gegevensverwerking toebehoort.

---

⁴ De rve BI legt afspraken en voorwaarden vast voor het gebruik van gegevens uit basis- en kernregistraties.

⁵ De rve BI is als stelselbeheerder op dit moment verantwoordelijk voor het inrichten van terugmeldingen over gegevens in de basis- en kernregistraties.

- *Stedelijk Directeur D&I*
Zie paragraaf 3.1.
- *Chief Science Officer (CSO)*
De CSO heeft als taak het vernieuwen van de kennis- en onderzoeksfunctie van de gemeente en Amsterdam als kennisstad (weer) op de kaart te zetten. Data zijn hierbij essentieel.
- *CIO*
De CIO is verantwoordelijk voor het opstellen van kaders en richtlijnen voor de gemeentelijke informatievoorziening waar gegevensverwerking toe behoort, en ziet vanuit de tweede lijn toe op naleving hiervan.
- *Gemeentearchivaris*
De Gemeentearchivaris is verantwoordelijk voor de kaders op het gebied van duurzame toegankelijkheid van informatie en ziet vanuit de tweede lijn toe op naleving hiervan en van de geldende wet- en regelgeving (Archiefwet 1995 en de Archiefverordening).
- *Functionaris Gegevensbescherming*
De Functionaris Gegevensbescherming (FG) is als intern toezichthouder verantwoordelijk voor het toezicht op naleving van het stedelijk beleidskader verwerking persoonsgegevens, de bepalingen van de AVG en andere wet- en regelgeving op het gebied van de bescherming persoonsgegevens en brengt hierover advies uit.
- *Chief Technology Officer (CTO)*
De taak van de CTO is om de innovatie in de stad te versnellen. Gebruik van data (en daarmee dus ook vindbaarheid en beschikbaarheid ervan) is hierbij essentieel.
- *Rve-directeuren*
De directeuren van de rve's zijn eindverantwoordelijk voor de gegevensverwerking binnen hun rve en het naleven van de kaders hierbij.
Specifieke verantwoordelijkheden zijn daarbij:
  - Naleving van de AVG, BIG, de Archiefwet, wet- en regelgeving omtrent gebruik van basis- en kernregistraties en de vastgestelde kaders voor de informatievoorziening.
  - Classificatie van de gegevens.
  - Onderhouden van de gegevensdefinities, het logische en technische datamodel.
  - Kwaliteit van de gegevens.
  - Gecontroleerde toegang tot de gegevens.
  - Vaststellen van voorwaarden voor beschikbaarheid en gebruik van gegevens, het maken van afspraken hierover en het toezien op naleving hiervan.
  - Verantwoord gebruik van data binnen hun rve.
  - Bij (her-)gebruik van gegevens: naleving van de voorwaarden die hieraan door de bronhouder gesteld zijn.
 De rve's worden hierbij ondersteund door de IVE's.
De rve's verlenen hun medewerking aan de rve OIS bij het ontsluiten van gegevensverzamelingen waarvoor zij verantwoordelijk zijn richting Datapunt.
- *Directeur rve Basisinformatie*
De rve Basisinformatie is regisseur en beheerder van het stelsel van basis- en kernregistraties, gemeentelijke verstrekker van gegevens, en bronhouder van diverse

basis- en kernregistraties. Als stelselregisseur houdt de directeur Basisinformatie toezicht op de werking en doorontwikkeling van het stelsel.

– *Directeur rve Onderzoek Informatie & Statistiek*

Zie paragraaf 3.2 en 3.3.

– *Directeur rve SAA*

De rve SAA is verantwoordelijk voor duurzame toegankelijkheid en bewaring van gegevens na archiefoverdracht door de bronhoudende rve.

– *Directeur rve ICT*

De rve ICT is verantwoordelijk voor het bieden van een passende infrastructuur⁶ voor veilige technische verwerking en opslag van gegevens en het veilig transport ervan bij uitwisseling tussen verschillende partijen.

– *IVE-managers*

De IVE's zijn met betrekking tot data verantwoordelijk voor:

- Het vormgeven (adviseren, ontwerpen, inrichten en uitvoeren) van het datamanagement binnen de clusters.
- Het beheer van de processen en applicaties die rve's gebruiken om gegevens te verzamelen, registreren, opslaan en gebruiken.
- Gecontroleerde toegang tot de gegevens die zijn opgeslagen in de applicaties die zij beheren en applicaties die in opdracht door derden worden beheerd.
- Het beheer en onderhoud van de gegevensmodellen van de gegevensverzamelingen die zij beheren.
- Metadatering als context voor bron en beheer (gebruik en beheer binnen de eigen omgeving) en voor gebruik (ten behoeve van iedereen die de data gaat gebruiken).
- Het beheer van de ontsluiting van gegevens uit de applicaties die zij beheren en het koppelvlak waarlangs dat gebeurt, ook als het bijvoorbeeld SaaS-toepassingen betreft.
- Het vanuit de eerste lijn toezien op naleving van naleving van de AVG, de BIG, de Archiefwet en de vastgestelde kaders.

De IVE's ondersteunen de rve's bij:

- Het naleven van de kaders voor gegevensverwerking.
- Classificatie van de gegevens.
- Het opstellen van voorwaarden en afspraken voor beschikbaarheid en gebruik van data en het toezien op naleving hiervan.
- Het benutten van kansen die data bieden en verantwoord gebruik ervan.

De IVE's dragen bij aan de processen van rve OIS voor het beschikbaar en vindbaar maken van data die binnen het eigen cluster in bewaring zijn.

– *Hoofd CIO-office en CISO*

De CIO-office verzorgt namens de CIO het toezicht vanuit de tweede lijn op naleving van de kaders voor de informatievoorziening (waar gegevensverwerking toe behoort).

De CISO doet dit specifiek voor naleving van de richtlijnen van de BIG.

---

⁶ Een passende infrastructuur biedt niet alleen voorzieningen voor opslag en connectiviteit maar ook beschermende voorzieningen op het gebied van identity-/accessmanagement en cybersecurity

3.5 Overlegstructuren

GMT

Het GMT is met de Gemeentesecretaris als voorzitter het hoogste orgaan van ambtelijke besluitvorming. Het besluit over de inrichting van de datagovernance, de kaders en de datastrategie.

Het GMT heeft de Stedelijk Directeur Dienstverlening en Informatie benoemd als regievoerder van het datadossier en verleent hem op dit dossier het mandaat om namens het GMT besluiten te nemen.

De Stedelijk Directeur Dienstverlening en Informatie rapporteert over de voortgang aan het GMT. De CIO rapporteert over de compliancy van de gemeentelijke organisatie met de vastgestelde kaders.

Digitaliseringstafel

De Digitaliseringstafel is een bestaand overlegorgaan waarin zitting hebben:

- Stedelijk Directeur Dienstverlening en Informatie.
- CIO.
- Directeur rve OIS.
- CTO.
- IVE-manager Ruimte en Economie.

Het onderwerp data is een vast onderdeel op de agenda van de Digitaliseringstafel.

De Digitaliseringstafel adviseert het GMT voor besluitvorming over:

- De organisatorische inrichting van de datagovernance.
- De kaders voor gegevensverwerking.
- De datastrategie.

De directeur rve OIS rapporteert aan de Digitaliseringstafel over de voortgang van de realisatie van de datastrategie.

Tactisch overleg

De directeur OIS initieert en is voorzitter van een overleg op tactisch niveau met vertegenwoordiging uit de clusters en toezichthouders. De vertegenwoordigers van de clusters dienen voldoende mandaat te hebben om namens hun cluster aan dit overleg deel te nemen, mee te beslissen en toezeggingen te doen over inzet van mensen en middelen vanuit het eigen cluster in het kader van de uitvoering van de datastrategie.

Onderwerpen van gesprek in dit tactisch overleg zijn onder andere:

- De inrichting en uitvoering van de nieuwe operationele taken.
- De projecten en activiteiten die in het kader van de datastrategie ontplooid (moeten) worden en de voortgang hiervan.
- Samenwerking.
- Businessbehoeften.
- Prioritering.
- Problemen en geschilpunten in de uitvoering.

4 Kaders

In dit hoofdstuk zijn de kaders en richtlijnen opgenomen voor het delen, beschikbaar stellen en gebruiken van data onder verantwoordelijkheid van de bestuursorganen van de gemeente Amsterdam. Na vaststelling zullen op basis hiervan guiding principles worden uitgewerkt en gepubliceerd ter ondersteuning van opdrachtgevers, lijnmanagers en dataprofessionals van de gemeente Amsterdam en voor het toetsen vanuit de eerste en tweede lijn.

1. Gegevens worden buiten het eigen inhoudsdomain gedeeld en hergebruikt voor zover wet- en regelgeving dat toestaan

Gegevens worden niet slechts bewaard en beheerd voor gebruik binnen het eigen inhoudsdomain, maar worden voor zover wet- en regelgeving toelaten beschikbaar gesteld voor hergebruik. Gegevens die reeds beschikbaar zijn worden niet opnieuw ingewonnen maar hergebruikt.

Dit houdt in dat:

- Gegevens die Amsterdam in bewaring heeft vindbaar zijn voor burgers, ondernemers, (kennis-)instituten, medeoverheden en de gemeentelijke organisatieonderdelen;
- Gegevens die Amsterdam in bewaring heeft beschikbaar zijn voor burgers, ondernemers, (kennis-)instituten, medeoverheden en de gemeentelijke organisatieonderdelen, tenzij wet- en regelgeving dat niet toestaat.
- Gemeentelijke onderdelen zoveel mogelijk gebruik maken van gegevens die de gemeente al heeft.

De volgende regels zijn van toepassing:

- Gegevens worden eenmalig opgeslagen en meervoudig gebruikt⁷. Gegevens die bij de gemeente al bekend zijn worden niet nodeloos opnieuw ingewonnen en bij het beschikbaar stellen worden gegevens bij voorkeur niet gedupliceerd.
- Het bestaan van een gegevensverzameling wordt via de stedelijke datacatalogus⁸ kenbaar gemaakt.
- Gegevens worden binnen de gemeente *om niet* beschikbaar gesteld.⁹
- Gegevens worden vanuit de bron via Datapunt beschikbaar gesteld.
- Bij uitbesteding van een gemeentelijke activiteit wordt expliciet vastgelegd dat de gemeente de beschikking krijgt over de gegevens die bij de uitvoering van de dienst worden gegenereerd.
- Bij verwerving van een applicatie wordt expliciet geregeld dat en op welke wijze en met welke frequentie de gemeente de beschikking krijgt over de gegevens die met en/of binnen de applicatie worden geregistreerd.

---

⁷ Kanttekening hierbij: indien een gegeven in een nieuwe context wordt hergebruikt dient dit gegeven vanuit het oogpunt van archiveren binnen deze nieuwe context te worden bewaard en beheerd.

⁸ De stedelijke datacatalogus is een generieke voorziening die centraal beschikbaar wordt gesteld en waarin informatie wordt vastgelegd over de gegevens(-verzamelingen) die de gemeente Amsterdam onder haar verantwoordelijkheid verwerkt.

⁹ Dit geldt in elk geval binnen de gemeente. In situaties waarbij de gemeente gegevens aan buitengemeentelijke partijen beschikbaar stelt met garantieafspraken over kwaliteit en beschikbaarheid zijn andere opties denkbaar.

- Bij realisatie van nieuw systeem wordt gezorgd voor een zodanige scheiding tussen software en gegevens dat de gegevens zonder de applicatiesoftware beschikbaar gemaakt kunnen worden.
- Gegevens worden verwerkt, en vastgelegd en uitgewisseld op basis van Europese, landelijke en open standaarden zoals beschreven door het Forum Standaardisatie en conform het Referentiemodel Stelsel van Gemeentelijke Basisgegevens (RSGB), waarbij de standaard bepalend is.
- Gegevens worden vrij van auteursrechten vastgelegd.
- Gegevens die al in de gemeentelijke organisatie beschikbaar zijn worden niet opnieuw ingewonnen.

Deze regels zijn relevant voor:

- De directeur van rve OIS.
- Directeuren van de rve's.
- IVE-managers.

2. Gegevens worden op verantwoorde wijze beschikbaar gesteld

Amsterdam stelt gegevens die zij in bewaring heeft ter beschikking aan burgers, ondernemers, (kennis-)instituten, medeoverheden en de gemeentelijke organisatie maar doet dit zorgvuldig en binnen de kaders van geldende wet- en regelgeving. De gemeente geldt voor hen die de gegevens gebruiken als betrouwbare bron.

Dit houdt in dat:

- Voor elke gegevensverzameling een zorgvuldige afweging gemaakt wordt over de vraag of deze beschikbaar gesteld kan worden en onder welke voorwaarden, in welke vorm en op welke wijze dat geschiedt.
- Amsterdam duidelijk is over de kwaliteit van deze gegevens en over de continuïteit van de beschikbaarheid ervan.

De volgende regels zijn van toepassing:

- Elke gegevensverzameling wordt aan de hand van de geldende classificatieregels geclassificeerd als openbaar, vertrouwelijk of geheim.
- Alleen als een gegevensverzameling is geclassificeerd kan deze beschikbaar worden gesteld.
- De uitkomst van de classificatie wordt vastgelegd in de metagegevens van de gegevensverzameling en geregistreerd in de 'stedelijke datacatalogus'.
- Gegevensverzamelingen die als openbaar geclassificeerd zijn worden beschikbaar gesteld.
- Gegevensverzamelingen die als geheim geclassificeerd zijn worden niet ontsloten voor beschikbaarstelling buiten het oorspronkelijke inhoudsdomein van de gegevensverwerking.
- Gegevensverzamelingen die als vertrouwelijk geclassificeerd zijn worden alleen in specifieke situaties en onder specifieke voorwaarden beschikbaar gesteld buiten het oorspronkelijke inhoudsdomein van de gegevensverwerking. Hierover vindt expliciete

besluitvorming plaats waarbij de afspraken en voorwaarden worden vastgelegd.

Monitoring van en toezicht op naleving is onderdeel van de afspraken.

- In geval van het voor hergebruik beschikbaar stellen van persoonsgegevens afkomstig uit een basis- of kernregistratie dient er een beoordeling plaats te vinden door de gemeentelijk verstrekker van de betreffende basis- of kernregistratie.
- Als een gegevensverzameling wordt geanonimiseerd ontstaat er een nieuwe gegevensverzameling die op zichzelf moeten worden geclassificeerd.
- Gegevensverzamelingen worden via Datapunt beschikbaar gesteld.
- Er worden afspraken gemaakt over frequentie, kwaliteit en de wijze van ontsluiting van de gegevens vanuit verwerkingen binnen de gemeente richting Datapunt. Deze afspraken worden vastgelegd in zogenaamde gegevensleveringsovereenkomsten (GLO's).
- Bij alle gegevensverzamelingen die Amsterdam beschikbaar stelt is in de metagegevens aangegeven wat de kwaliteit van betreffende gegevens is.

Deze regels zijn relevant voor:

- Directeuren van rve's.
- IVE-managers.
- De directeur van rve OIS.

3. Gegevens worden op transparante, verantwoorde en controleerbare wijze gebruikt
Amsterdam is zorgvuldig en transparant bij het verwerken van gegevens.

Dit houdt in dat:

- Een burger van Amsterdam het recht heeft om te vernemen welke persoonsgegevens de gemeente over hem/haar in bewaring heeft en waarvoor deze worden gebruikt.
- Mogelijke ethische vraagstukken die voortvloeien uit het gebruiken en combineren van verschillende databronnen worden geïdentificeerd en afgewogen.
- Wordt getoetst of de kwaliteit van de gegevensverzameling(en) toereikend is voor het gebruiksdoel.

De volgende regels zijn van toepassing:

- Als een burger vraagt welke gegevens de gemeente over hem/haar in bewaring heeft en/of waarvoor de gemeente deze gebruikt, verstrekt de gemeente¹⁰ deze informatie, tenzij de in de wet genoemde belangen zich daartegen verzetten.
- Als een burger vraag om verbetering, aanvulling of verwijdering van persoonsgegevens wordt dit gehonoreerd¹¹, tenzij de in de wet genoemde belangen (bijvoorbeeld opsporingsbelang) zich daartegen verzetten.
- De gemeente transparant is¹² over het type persoonsgegevens dat zij binnen een specifiek doel met derden deelt, tenzij er belangen zijn, genoemd in wet- of regelgeving, die zich daartegen verzetten.

---

¹⁰ De wijze waarop dit dient te geschieden is onderwerp van de implementatie van de AVG.

¹¹ Idem

¹² Idem

- Over ethische vraagstukken bij datagebruik en combinatie van databronnen vindt vooraf expliciete besluitvorming plaats.
- Bij elk gebruik van databronnen wordt vooraf getoetst of de kwaliteit van betreffende gegevens passend is bij het beoogde doel en gebruik.
- Het vermoeden van onvolkomenheden in gegevens wordt gemeld.

Deze regels zijn relevant voor:

- Directeuren van rve's.
- De IVE-managers.
- De directeur van de rve OIS.

Het fundament: gegevenshuishouding op orde

Het op orde zijn van de Amsterdamse gegevenshuishouding is van cruciaal belang voor alle gemeentelijke processen. Zo ook voor het efficiënt en effectief kunnen delen en (her-)gebruiken van gegevens, het verantwoord gebruik van gegevens en de vereiste transparantie. Het vormt als het ware het fundament.

De gegevenshuishouding op orde houdt in dat:

- De burgers van Amsterdam er op kunnen vertrouwen dat de persoonsgegevens die de gemeente Amsterdam verwerkt of in bewaring heeft beschermd zijn conform de Europese Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).
- Gegevens veilig bewaard worden, zodat ze beschermd zijn tegen misbruik, verlies en onbevoegde toegang/bewerking.
- Uitwisseling van gegevens veilig gebeurt, zodat ze tijdens het transport beschermd zijn tegen misbruik, verlies en onbevoegde toegang/bewerking.
- Gegevens niet langer dan noodzakelijk worden bewaard.
- Voor elke gegevensverzameling:
  - o Duidelijk en bekend is dat en waarom deze wordt bewaard.
  - o Bekend is wie de bronhouder ervan is.
  - o De gegevensdefinitie, het logische en technische datamodel beschikbaar zijn.
  - o Bekend is wat de kwaliteit¹³ ervan is en hoe deze wordt geborgd.
  - o Bekend is waar de gegevens zijn opgeslagen.
  - o Bekend is voor hoe lang de gegevens worden bewaard.

De volgende regels zijn van toepassing:

- De bepalingen van de AVG en het stedelijk kader verwerken persoonsgegevens door de gemeente Amsterdam.
- Bij de vernieuwing of vervanging van informatievoorziening(-scomponenten) worden op maat privacy verhogende maatregelen genomen ('privacy by design').
- De gemeente streeft naar minimale gegevensverwerking. Alleen de noodzakelijke gegevens worden ingewonnen en bewaard. De noodzakelijkheid van het verwerken van gegevens wordt bepaald door het doel van het gebruik.

¹³ Voor duiding van de kwaliteit zullen op termijn nadere regels worden vastgesteld

- Bewaring en tijdige vernietiging van gegevens vindt plaats conform de Archiefwet, de Archiefverordening, de AVG en domein specifieke wet- en regelgeving.
- De richtlijnen Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeente (BIG).

Deze regels zijn relevant voor:

- Directeuren van rve's.
- IVE-managers.
- Directeuren van rve's die een technische ICT-infrastructuur beheren of daarvoor verantwoordelijk zijn¹⁴. Zij zijn daarmee ook verantwoordelijk voor veilige opslag, verwerking en transport van gegevens op resp. via deze infrastructuur tot en met de koppelvlakken met infrastructuren van derden.
- De FG.
- De CISO.
- De Gemeentearchivaris.
- De CIO.

---

¹⁴ Dit geldt uiteraard voor de rve ICT, maar ook voor de rve's die met recht en reden verantwoordelijk zijn voor infrastructurele ICT-componenten. Denk bijvoorbeeld aan technische infrastructuren voor SCADA (*Supervisory Control And Data Acquisition*: het verzamelen, doorsturen, verwerken en visualiseren van meet- en regelsignalen van machines in industriële systemen. In gemeentelijke context zijn dit bijvoorbeeld meet- en regelsystemen in tunnels, bruggen, railnetwerken) en voor IoT (Internet of Things, waarbij het onder ander gaat om op Internet aangesloten apparaten als sensoren en actuatoren).

Bijlage 1: Opdracht en uitgangspunten datagovernance

Aan: Digitaliseringstafel
Van: Cees Wiering, CIO-office
Versie: Definitief 1.0., 6 september 2017

Inleiding

De afgelopen periode heeft de gemeente Amsterdam de eerste stappen gezet in de ontwikkeling naar een datagedreven organisatie. Het belang van data voor de gemeente Amsterdam is onderkend in de I-visie. Denken en werken met data is één van de speerpunten die daarin is genoemd voor de komende jaren.

Als we als Amsterdam een datagedreven organisatie willen zijn, moeten we weten welke data we hebben en hierover kunnen beschikken (voor zover van wet- en regelgeving dat toelaat). Dat is de kern van wat datamanagement genoemd wordt: het proces van verwerving, beheer, uitwisseling en gebruik van data. Op veel plaatsen binnen de gemeentelijke organisatie vindt nu al datamanagement (gegevensbeheer) plaats, maar veelal is dit impliciet ingericht (bijv. als onderdeel van het functioneel beheer) en alleen ten behoeve van het eigen organisatieonderdeel. Daarnaast zijn er verschillende parallelle initiatieven, programma's en projecten.. Al deze activiteiten zijn echter nog gefragmenteerd en ontberen een gemeenschappelijke doelstelling en gedeelde uitgangspunten.

Deze memo geeft als eerste een toelichting op het belang van datagovernance. Vervolgens wordt de opdrachtschrijving gegeven en hierbij een aantal uitgangspunten benoemd. Een voorstel voor de aanpak sluit deze memo af.

Waarom datagovernance

De transformatie van Amsterdam naar een datagedreven organisatie is gebaat bij sturing van het proces van verwerving, beheer, uitwisseling en gebruik van data vanuit een gemeenschappelijke doelstelling en gedeeld kader, waarbij data breed beschikbaar is en wordt ingezet bij oplossing van stedelijke vraagstukken. Deze sturing die datagovernance wordt genoemd is op dit moment nog niet expliciet ingericht.

Hierdoor mist de gemeente mogelijk kansen om data bij strategische en tactische besluitvorming te gebruiken en is het voor de gemeente moeilijker om haar digitale ambities waar te maken op het gebied van dienstverlening, innovatie, participatie en publiek/private samenwerking. Ook zijn de risico's ten aanzien van het nakomen van wet- en regelgeving op het gebied van privacy, informatieveiligheid en duurzame toegankelijkheid groter, wordt het zicht op mogelijke ethische vraagstukken bemoeilijkt en worden onnodig hoge kosten gemaakt om data te verwerven, ontsluiten en te delen.

Binnen de gemeentelijke organisatie vindt nu al wel datamanagement plaats vanuit het idee van brede beschikbaarheid en gebruik van data. Bij onder andere AMI, OIS, Basisinformatie, de IVE's (vaak als onderdeel van het functioneel beheer) en een aantal rve's waar verschillende vormen van Business Intelligence¹⁵ worden toegepast. Een groeiend aantal rve's ziet ook de waarde en de mogelijkheden van data al en maken hiervan al gebruik.

Omdat datamanagement echter nog niet structureel wordt uitgevoerd en gemeenschappelijke uitgangspunten ontbreken, ontbreekt er een handelingskader waaraan de operationele uitvoering kan worden getoetst. Bijvoorbeeld als het gaat om een overzicht van data waarover de gemeente beschikt, de wijze waarop data door de organisatie stroomt en wordt verwerkt, en de toetsing van afwegingen bij ethische vraagstukken.

Zo ontbreekt het op dit moment aan structurele en eenduidige vastlegging van bijvoorbeeld:

- Welke thema's, onderwerpen en entiteiten (lantaarnpalen, vergunningen, scholen, zorgverleners, raadsverslagen, etc.) er in de stad zijn die relevant zijn voor de gemeente.
- Over welke van deze entiteiten de gemeente welke data opslaat.
- Wie verantwoordelijk is voor het opslaan, beheeren, verwerken en/of publiceren van deze data.
- Wie aansprakelijk is voor de (inhoud van de) data.
- In welke processen en door welke applicaties deze data wordt gebruikt.
- Onder welke voorwaarden, op welke manier en met welke metadata¹⁶ deze informatie binnen en buiten de gemeente beschikbaar en ontsloten is. Indien niet beschikbaar of ontsloten; welke blokkades daarin (intern of extern) in de weg staan.
- Welke derde partijen informatie over deze entiteiten opslaan/verzamelen die voor de gemeente relevant is. (Om de 'buy-or-measure' afweging te kunnen maken).
- Welke personen of partijen (intern en extern) geïnteresseerd zijn in de informatie van deze entiteiten. (Om de vraag te verzamelen en actief te kunnen communiceren).

NB: Hiermee is niet gezegd dat het binnen de gemeente ontbreekt aan beheer. Op decentraal niveau is genoemde informatie in de regel wel aanwezig en bekend. Deze is echter vaak meer ten behoeve van sturing en ondersteuning van het eigen proces vastgelegd dan met het oog op het beschikbaar stellen en gebruiken van data. Bovendien is deze informatie niet altijd toegankelijk voor andere partijen.

Ook is er nog geen breed gedeelde concrete relatie tussen de stedelijke ambitie om datagedreven te werken en de opzet van een generiek integratieplatform binnen de ICT-infrastructuur, die nodig is voor het, efficiënt en volgens de kwalitatieve eisen, opslaan en uitwisselen van data.

---

¹⁵ Onder Business Intelligence (BI) wordt verstaan een geheel van concepten, processen, strategieën, cultuur, organisatie, methodieken, standaarden én ICT-hulpmiddelen die er voor zorgt dat op gerichte wijze informatie wordt verzameld, geregistreerd en geanalyseerd. Het daarmee verkregen inzicht kan worden toegepast in besluitvormingsprocessen om de prestaties van de organisatie te verbeteren (Notitie BI-tooling, 1.0, geaccordeerd Ambtelijk Team 10-10-2013).

¹⁶ Data óver de data.

Dit platform moet de koppeling met een breed scala aan cloud-, (SAAS) systemen op basis van externe hosting en de backend-systemen op eigen locatie op een gestandaardiseerde wijze mogelijk maken.

Opdrachtbeschrijving

Opdracht

- Werk een voorstel uit voor de inrichting van het model waarmee de gemeente sturing geeft aan het proces van verwerving, gebruik, uitwisseling en beheer van data met bijbehorende uitgangspunten.
- Werk ten behoeve van alle organisatieonderdelen een eerste set aan guiding principles uit, waaraan de omgang met data transparant kan worden getoetst.
- Voer een onderzoek uit naar de huidige stand van zaken van datamanagement.

Opdrachtgever

CIO

Doel van de opdracht

Het doel is om een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van Amsterdam als datagedreven organisatie. Deze stap bestaat er uit dat datamanagement structureel onderdeel uit gaat maken van gemeentelijke processen, zodat op termijn:

- Duidelijk is over welke data de gemeente Amsterdam beschikt;
- Kansen kunnen worden benut om data te gebruiken in operationele processen en bij tactische/strategische besluitvorming ;
- Risico's op datalekken en andere vormen van ongeautoriseerd gebruik van data worden beperkt;
- Onnodige kosten bij dataverwerving en –uitwisseling vermeden worden;
- Bewuste afwegingen worden gemaakt over (ethische) vraagstukken bij het gebruiken en koppelen van data, inclusief bestuurlijke verantwoording;
- Er meer generiek gesproken een transparant toetsingskader ontstaat dat een hulpmiddel is voor de eerstelijns operationele uitvoering en tegelijkertijd kan worden gebruikt in de tweedelijns toezichtsfunctie(s);
- voorbereidingen getroffen kunnen worden voor de opzet van een integratieplatform als generieke stedelijke voorziening.

Concrete resultaten

- Voorstel voor de wijze waarop de gemeente sturing geeft aan datamanagement met daarbij duiding en toedeling van benodigde rollen en verantwoordelijkheden;
- Gemeenschappelijk begrippenkader voor data en datamanagement;
- Een eerste set aan guiding principles voor omgang met data en als regelend kader voor het opzetten van een generiek integratieplatform als onderdeel van de stedelijke ICT Infrastructuur;
- Inzicht in huidige stand van zaken van datamanagement (nulmeting).

Buiten scope

Deze opdracht omvat niet het uitvoeren van de datagovernance. Dat wil zeggen dat de volgende zaken buiten de scope van de opdracht vallen:

- Regelen van mensen en middelen voor de uitvoering van datagovernance en datamanagement.
- Bijhouden van het portfolio aan data-opgaven binnen de verschillende clusters.
- Herijken van het bestaande beleid.
- Het opstellen van het afwegingskader voor ethische vraagstukken, dit wordt in een apart traject uitgewerkt door de directeuren van de rve's DVL en OIS in samenwerking met de CIO-office.
- De realisatie van een generiek integratieplatform als onderdeel van de stedelijke ICT infrastructuur.
- Daarnaast vallen data die door derden worden gegenereerd, al dan niet binnen de Amsterdamse gemeentegrenzen, buiten de scope zolang de gemeente deze gegevens niet verwerft, opslaat of gebruikt.

Uitgangspunten bij de opdracht

- De lopende activiteiten op het gebied van data en datamanagement worden tijdens de uitvoering van de opdracht gecontinueerd.
- De ervaringen van Basisinformatie, OIS en het Open Dataprogramma bij de CTO-office dienen betrokken te worden.

Uitgangspunten voor datagovernance en -management

- Het GMT onderkent het belang van data.
- Data vormen een asset voor de gemeente Amsterdam.
- Alle data die de gemeente verwerft, genereert en gebruikt vallen onder de regels van datagovernance en -management;
- Alle data waarover Amsterdam beschikt komen in aanmerking om aan externe partijen beschikbaar gesteld te worden, tenzij classificatieregels of wet- en regelgeving dit verbieden (open, tenzij);
- Data worden maximaal hergebruikt: gegevens worden eenmalig verworven, opgeslagen en meervoudig gebruikt;
- Alle organisatieonderdelen van de gemeente zijn verplicht de data waarover zij beschikken open te stellen voor andere organisatieonderdelen, tenzij classificatieregels of wet- en regelgeving dit verbieden;
- Er dient een afwegingskader te komen voor ethische vraagstukken bij het gebruiken en/of koppelen van data(-sets). Deze valt buiten de scope van deze opdracht.
- Van alle data waarover de gemeente beschikt dient bekend te zijn:
  - wie binnen de gemeente ervoor aansprakelijk is
  - wat de herkomst is
  - waar ze zijn opgeslagen
  - wat de kwaliteit is
  - wat de betekenis is
  - welke classificatie er geldt
  - wie er toegang toe heeft

- met welke partijen ze gedeeld zijn en wanneer
- Voor de betekenis van entiteiten en attributen sluit Amsterdam aan bij de definities en standaards van KING/VNG en het Rijk.
- Datamanagement en –governance zijn gehouden aan de kaders voor privacy, informatiebeveiliging, informatievoorziening en duurzame toegankelijkheid.
- De rve BI geldt binnen de gemeente als gemeentelijk verstreker en stelselbeheerder van basisgegevens.
- Datapunt bij de rve OIS geldt binnen de gemeente als generieke voorziening voor het beschikbaar stellen van data(-sets) en het realiseren van dataproducten en –diensten.
- Datapunt bij de rve OIS geldt buiten de gemeente als het centrale en enige punt waar externe partijen datasets, -producten en -diensten van en over de gemeente Amsterdam kunnen verkrijgen.
- De rve ICT is verantwoordelijk voor de opslag van data van de gemeente en de technische verbindingen die nodig zijn om gegevens uit te wisselen en beschikbaar te stellen.

Voorstel voor aanpak

Resultaten

a) Begrippenkader

Om elkaar goed te kunnen verstaan als we binnen de gemeente met elkaar spreken over data en datamanagement is het noodzakelijk om een gedeeld begrippenkader te hebben. Hierbij wordt uiteraard zoveel als mogelijk aangesloten bij standaarden (King/VNG, Rijk, markt) en reeds eerder gedefinieerde begrippen.

b) Sturing datamanagement en rollen/verantwoordelijkheden

Op basis van reeds bestaande afspraken binnen de gemeente en DAMA/DMBOK dat voor datamanagement geldt als wereldwijde best practise zal een uitwerking gemaakt worden voor de wijze waarop binnen de gemeente sturing gegeven wordt aan datamanagement en de voorzieningen die daarbij betrokken zijn. Onderdeel hiervan is een high level data-architectuur. Hierbij zal ook gekeken worden hoe andere overheden hier invulling aan hebben gegeven.

c) Guiding principles

De guiding principles worden opgesteld ter ondersteuning van opdrachtgevers, lijnmanagers, dataprofessionals en professionals van het ICT integratieplatform van de gemeente Amsterdam.

De doelen staan centraal, ze moeten:

- erop gericht zijn de organisatie in staat te stellen de kansen te benutten die data bieden.
- risico's op datalekken en andere vormen van ongeautoriseerd gebruik van data beperken.
- de organisatie in staat stellen bewust om te gaan met ethische vraagstukken die het gebruiken en koppelen data mogelijk met zich meebrengen.
- onnodige kosten voorkomen.
- de effectieve en efficiënte ontwikkeling (op basis van het principe "markt, tenzij..") van een ICT ondersteunen.

Kortom: ze moeten de organisatie helpen. Vorm en taal zijn daarbij belangrijk. De principles moeten laagdrempelig zijn, eenvoudig in het gebruik en voor iedereen beschikbaar. Voor de gebruikers moet transparant welke bijdrage het volgen levert aan het resultaat van de gemeente.

De set aan guiding principles vormen tevens een transparant toetsingskader - een hulpmiddel voor de eerstelijns operationele uitvoering dat tegelijkertijd kan worden gebruikt in de tweedelijns toezichtsfunctie(s).

d) Nulmeting

De huidige stand van zaken van datamanagement binnen de gemeente zal via een audit door de ACAM inzichtelijk gemaakt worden. Deze audit geldt als nulmeting.

Maandelijks sprints, feedback en continuous improvement

Maandelijks sprints

De verschillende deelresultaten worden in samenwerking met OIS, SAA, ICT, IVE D&I, BI, IVE R&E, CTO-office en de CIO-office uitgewerkt. Een communicatiespecialist wordt ingeschakeld om vorm en taal van de guiding principles optimaal af te stemmen op de verschillende doelgroepen. Maandelijks wordt er een oplevering gedaan.

Feedback

Voor draagvlak en bredere feedback wordt een strategienetwerk gecreëerd. Dit netwerk heeft regelmatig contact over datagovernance en bestaat uit:

- Vertegenwoordigers van typische aanbieders/afnemers van data, denk aan bijvoorbeeld: WPI, GGD, OJZ, H&T, VO&R, G&O, Ruimte en Duurzaamheid, Economie, Stadsdelen (gebiedsgericht werken), Financiën, Belastingen.
- Vertegenwoordigers van organisaties met dataprofessionals, zoals OIS, BI, CTO-office, ICT, IVE's, AMI, SAA.

Maandelijks worden de opgeleverde resultaten voorgelegd aan het strategienetwerk in open, creatieve sessies.

Continuous improvement

De guiding principles worden na feedback van het strategienetwerk waar mogelijk direct binnen de stad gecommuniceerd. De gebruikers (aanbieders en afnemers van data, dataprofessionals) worden nadrukkelijk uitgenodigd om hun ervaringen met de guiding principles te delen. Op basis hiervan worden ze verder verbeterd. Eventuele blokkades voor toepassing van de guiding principles worden benoemd en geadresseerd.

Planning

Vaststelling opdracht (digitaliseringstafel)	12 september 2017
Eerste oplevering/feedback	15 november 2017
Tweede oplevering/feedback	15 december 2017
Derde oplevering/feedback	15 januari 2018
Nulmeting ACAM gereed	15 januari 2018
Aanbieden eindresultaat aan IVMO en digitaliseringstafel	Februari
Vaststellen eindresultaat in GMT	Maart

Uitvoering en verantwoording

De opdracht wordt uitgevoerd door Yvette de Adelhart Toorop en Cees Wiering van de CIO-office.

Omdat de aanpak uitgaat van samenwerking is ook inzet en capaciteit van de verschillende organisatieonderdelen nodig. BIA zal gevraagd worden voor sparring over de (verander-)aanpak en te ondersteunen bij de strategiesessies. De voortgang wordt maandelijks gerapporteerd aan de CIO.

De resultaten worden ter besluitvorming aangeboden aan het GMT, voorbereid in het IV MO en de Digitaliseringstafel. Hierbij zal het GMT gevraagd worden om in te stemmen met de wijze van sturing van datamanagement, de rollen en verantwoordelijkheden en de algemene kaders. Ten aanzien van de guiding principles zal gevraagd worden om in te stemmen met het proces van continuous improvement.

Bijlage 2: Voorlopige visie

Om een gedeeld denkraam en beeld van de doelen te verkrijgen heeft de kerngroep een formulering gemaakt van de spreekwoordelijke stip op de horizon met betrekking tot datagovernance:

Burgers, ondernemers, instellingen, medeoverheden en de gemeentelijke organisatie van Amsterdam zijn in staat om de waarde van data optimaal te benutten. Hiertoe zijn alle door de gemeentelijke organisatie bewaarde data bekend, beschikbaar en bruikbaar voor iedereen die deze wil en mag gebruiken voor verschillende doeleinden en door de tijd heen.

Het is binnen de gemeentelijke organisatie duidelijk wie beslist over welk gebruik is toegestaan en welke kaders hierbij worden gehanteerd. Besluitvorming hierover vindt transparant en snel plaats.

De gemeentelijke organisatie is zich bewust van en voelt de toegevoegde waarde van datamanagement voor iedereen die gebruik wenst te maken van de beschikbare gegevens. De gemeentelijke organisatie handelt daarnaar en spant zich in om de data die zij bij de uitvoering van de werkprocessen bewaard ook van waarde te laten zijn buiten deze werkprocessen.

Bijlage 3: Definities

Deze begrippenlijst bevat begrippen en afkortingen die regelmatig gebruikt worden in communicatie (verhalen, presentaties en andere documenten) rond de onderwerpen datagovernance en datamanagement.

Doel van deze begrippenlijst is om voor gebruikte begrippen een eenduidige omschrijving te bieden. De lijst schrijft overigens niet voor wanneer welk begrip term gehanteerd dient te worden. De omschrijving van een begrip is daar waar mogelijk gebaseerd op (markt)standaarden. De bron staat in dat geval er bij vermeld. Veel gebruikte bronnen zijn:

- Archief WIKI met als basis de Archiefterminologie voor Nederland en Vlaanderen (2003).
<https://archiefwiki.org/wiki/Categorie:Terminologie>
- Begrippenkader van de Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)
<https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader>

Begrip	Omschrijving ¹⁷
Anonimiseren	Het zodanig verwijderen van elementen uit een gegevensverzameling te dat het niet meer mogelijk is om een natuurlijke persoon of natuurlijke personen te identificeren. de betrokkene niet langer identificeerbaar is. Een belangrijke voorwaarde daarbij is dat deze verwijdering(en) onomkeerbaar moet(en) zijn om de betreffende gegevensverzameling als 'geanonimiseerd' aan te kunnen merken.
Archief	Een archief is een geheel van archiefbescheiden, ontvangen of opgemaakt door een persoon, groep personen of organisatie. Bron: https://archiefwiki.org/wiki/Archief (19122017)
Archiefverordening	De archiefzorg, de algemene bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het informatiebeheer, ligt bij het college van burgemeester en wethouders. Dit is nader uitgewerkt in de Archiefverordening. http://intranet.amsterdam.nl/kennis-beleid/bedrijfsvoering/informatie/iv-beleid/beleid/archiefverordening/ geraadpleegd op 2018-01-11
Architectuur	Een beschrijving van een complex geheel, en van de principes die van toepassing zijn op de ontwikkeling van het geheel en zijn onderdelen. Bron: NORA: http://www.noraonline.nl/wiki/Architectuur (19122017)
Basisregistratie	Een bij wet als basisregistratie aangemerkte registratie. In de wet of in een algemene maatregel van bestuur ligt vast welke gegevens van de basisregistratie authentiek zijn. Gegevens kunnen alleen authentiek zijn, als de overheid in kan staan voor de kwaliteit er van. Een basisregistratie bevat naast de authentieke, verplicht te gebruiken gegevens ook niet-authentieke gegevens waarvoor gebruik wenselijk is. Bron: https://www.noraonline.nl/wiki/Basisregistratie (19122017)

¹⁷ Bronvermelding bij de omschrijving betekent dat de omschrijving geheel of voor een groot deel gebaseerd is op de bron.

Begrip	Omschrijving¹⁷
Beschikbaar	<p>Vanuit informatiekundig perspectief: Beschikbaarheid betreft de waarborg dat geautoriseerde gebruikers op de juiste momenten toegang hebben tot informatie en aanverwante bedrijfsmiddelen (informatiesystemen). https://www.gemmaonline.nl/index.php/GMT_Betrouwbaarheid</p> <p>Vanuit het perspectief van de archivaris: Toestand van archiefbescheiden waarin zij niet onderworpen zijn aan beperkingen van de openbaarheid en in goede staat en geordende staat verkeren. https://archiefwiki.org/wiki/Beschikbaarheid</p>
Beschikbaar stellen van gegevens	Het voor (her-)gebruik aanbieden van gegevens.
Bronhoudende rve	De rve die op basis van haar taak verantwoordelijk is voor de gegevensverwerking. Elke gegevensverwerking kent een bronhoudende rve. Ook wel 'Bronhouder' genoemd.
Cluster	<p>Een organisatorische eenheid binnen de gemeentelijke organisatie onder leiding van een stedelijk directeur. Amsterdam kent 4 clusters, 7 stadsdelen en een staf (Bestuur en Organisatie).</p> <p>Een cluster bestaat uit afdelingen die expertise hebben op een specifiek terrein, zoals sport, jeugd of parkeren. Zij werken beleid uit tot stadsbrede kaders waarbinnen de stadsdelen het uitvoerende werk kunnen doen. Ook bieden zij directe ondersteuning aan bewoners die dit nodig hebben, bijvoorbeeld op het gebied van participatie of werk.</p> <p>Bron: https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/ (19122017)</p>
Combineren	Het samenvoegen van verschillende gegevensverzamelingen met als doel nieuwe verbanden en inzichten te verkrijgen. Een vorm van gegevensverwerking.
Context	<p>Het geheel van omgevingselementen die direct en/of indirect inhoud, structuur en wijze van bevraging van het archief van een bepaalde archiefvormer bepalen.</p> <p>Context van een archiefstuk, archiefbestanddeel of archiefafdeling: het geheel van administratief-organisatorische, bestuurlijk-juridische en technische gegevens, waarbinnen de functie van het archiefstuk, archiefbestanddeel of archiefdeling in relatie tot de activiteiten en taken van de archiefvormer moet worden geïnterpreteerd.</p> <p>Context van een archief: het geheel van administratief-organisatorische, bestuurlijk-juridische, maatschappelijke en technische omstandigheden waarbinnen de activiteiten en de wijze van taakuitvoering van een archiefvormer moeten worden geïnterpreteerd.</p> <p>https://archiefwiki.org/wiki/Context</p>
Data	<p>Zie 'Gegevens'.</p> <p>Oorsprong uit het Latijn: meervoud van 'datum', Latijns voor gegeven.</p>
Data-architectuur	<p>Een architectuur die structuur en samenhang van databronnen, logische bedrijfsdata en de fysieke data aangeeft.</p> <p>Bron: TOGAF: http://pubs.opengroup.org/architecture/togafg-doc/arch/chap03.html#tag_03_21 (19122017)</p>

Begrip	Omschrijving¹⁷
Datagovernance	Datagovernance is de functie die de organisatie in staat stelt om haar gegevens te managen oftewel om aan datamanagement te doen, zodanig dat het voldoet aan de eisen ten aanzien van effectiviteit en efficiency, voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en dat daarover verantwoording kan worden afgelegd. Met als uiteindelijke doel de waarde van data voor de stad optimaal te kunnen benutten voor de gemeente zelf, maar uitdrukkelijk ook voor de burgers, bedrijven, instellingen en bezoekers.
Datamanagement	Gegevensmanagement of datamanagement is het geheel van activiteiten die ertoe leiden dat afnemers in een organisatie (of keten) op een veilige manier, op het juiste moment over de juiste gegevens van de juiste kwaliteit beschikken. Bron: NORA: https://www.noraonline.nl/wiki/Gegevensmanagement_(Begrip) (19122017)
Domein	Een afbakening in termen van producten, diensten, bijbehorende bedrijfsprocessen, mensen en (financiële) middelen inclusief relaties met andere domeinen. Bron: Kwaliteitsborging Business Informatieplanning (BIP) (Definitieve versie 1.0, 17-11-2014) http://intranet.amsterdam.nl/publish/pages/682163/kwaliteitsborging_busines_informatieplanning_1-0.pdf .
Duurzame Toegankelijkheid	Gegevens moeten bekend, beschikbaar en bruikbaar zijn voor diegene die de informatie nodig heeft en voor zolang dat noodzakelijk is.
Gegeven	Een gegeven is de weergave van een feit, begrip of aanwijzing, geschikt voor overdracht, interpretatie of verwerking door een persoon of apparaat. Bron: https://archiefwiki.org/wiki/Gegeven (19122017) Synoniem meervoud: data (gegevens).
Gegevenshuishouding	Vergelijkbaar met 'Informatiehuishouding. Zie daar.
Gegevensmanagement	Zie: 'Datamanagement'.
Gegevensverwerking	Een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot gegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens.
Geheim	Eigenschap van informatie waarop geheimhouding is opgelegd op basis van artikel 25, 55 of 86 van de Gemeentewet, waarin wordt verwezen naar artikel 10 van de Wob Bron: Classificatie van informatie.
Gestructureerde gegevens	Gegevens die op een abstract niveau beschreven worden in de vorm van informatiemodellen en op fysiek niveau door logische datamodelen met entiteit typen en attributen. De gegevens zelf vormen instanties van deze typen. Voorbeelden van gestructureerde gegevens zijn de naam van een persoon en de straatnaam van het adres van de persoon https://www.gemmaonline.nl/index.php/GMT_Gegevenssoorten_en_interoperabiliteit

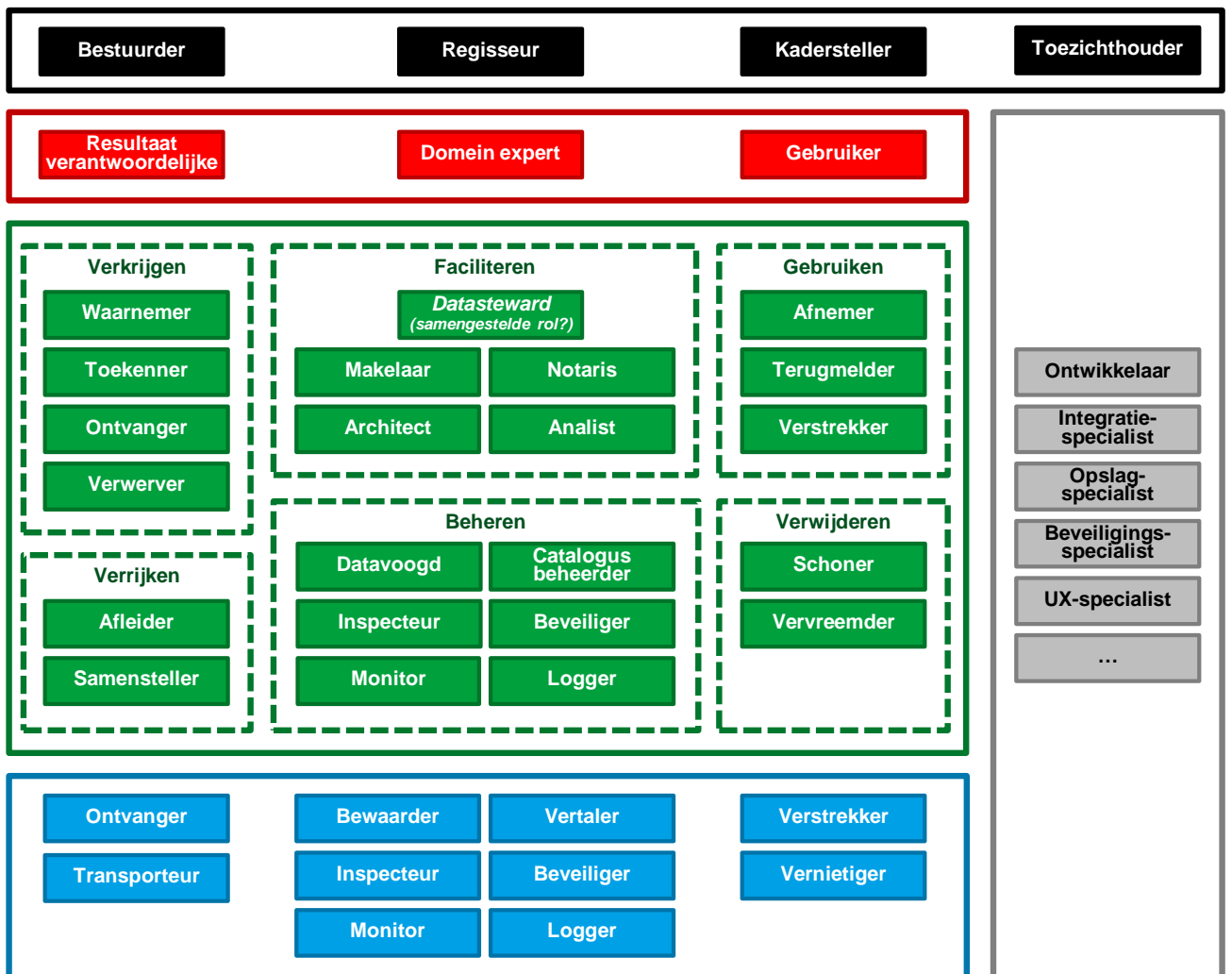
Begrip	Omschrijving¹⁷
Hergebruik	het gebruik van informatie die openbaar is op grond van deze of een andere wet en die is neergelegd in documenten berustend bij een overheidsorgaan, voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd. https://archiefwiki.org/wiki/Hergebruik
Informatie	Betekenisvolle gegevens (data). Bron: https://www.noraonline.nl/wiki/Informatie (19122017)
Informatiebeheer	Geheel van normen, plannen, procedures en activiteiten gericht op de archiefvorming, de archiefbewerking, het beheer van de archiefdepots, de daarin berustende archiefbescheiden en het beschikbaar stellen daarvan. https://archiefwiki.org/wiki/Archiefbeheer
Informatiehuishouding	Het totaal aan regels en voorzieningen gericht op de informatiestromen en – opslag of archivering ter ondersteuning van de primaire processen. https://www.noraonline.nl/wiki/Informatiehuishouding
Informatieobject	Een op zichzelf staand geheel van gegevens met een eigen identiteit. Bijvoorbeeld: document, databasegegevens, emailbericht (met bijlagen), (zaak) dossier, internetsite (of een deel ervan), foto/afbeelding, geluidopname, wiki, blog enz. https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader#
Informatiesysteem	Een samenhangend geheel van gegevensverzamelingen en de daarbij behorende personen, procedures, processen en programmatuur evenals de voor het informatiesysteem getroffen voorzieningen voor opslag, verwerking en communicatie gericht op de levering van één of meer informatiediensten. Bron: NORA: http://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader
Informatiesysteem	Een samenhangend geheel van gegevensverzamelingen en de daarbij behorende personen, procedures, processen en programmatuur alsmede de voor het informatiesysteem getroffen voorzieningen voor opslag, verwerking en communicatie. https://www.noraonline.nl/wiki/Informatiesysteem
Informatievoorziening	Het systematisch definiëren, verzamelen, vastleggen, verwerken, duurzaam toegankelijk maken en houden en verstrekken van informatie ten behoeve van het besturen, het doen functioneren en het beheersen van de organisatie en de daarover af te leggen verantwoording. Bron: Stadsbrede IV-kaders (versie 1.1 d.d. 10 maart 2014). http://intranet.amsterdam.nl/publish/pages/728887/01_stadsbrede_iv-kaders_1_1.pdf
Inhoudsdomein	Zie 'Domein'.
Integriteit	Vanuit informatiekundig perspectief: Integriteit betreft het waarborgen van de juistheid, tijdigheid (actualiteit) en volledigheid van informatie en de verwerking ervan. https://www.gemmaonline.nl/index.php/GMT_Betrouwbaarheid Vanuit het perspectief van de archivaris: Eigenschap van een archiefstuk of archiefbestanddeel dat zijn vorm, inhoud en structuur bij raadpleging gelijk zijn aan de vorm, inhoud en structuur op het tijdstip dat het werd ontvangen of opgemaakt. https://archiefwiki.org/wiki/Integriteit

Begrip	Omschrijving¹⁷
Interoperabiliteit	Interoperabiliteit is het vermogen van organisaties (en hun processen en systemen) om effectief en efficiënt informatie te delen met hun omgeving. https://www.noraonline.nl/wiki/Begrippenkader#
IV-kaders	Een set van uitspraken die samen het hoofdkader vormt voor de gemeentelijke Informatievoorziening. Deze kaders worden door de CIO actief gebruikt om projecten, informatieplannen en overige ontwikkelingen in de informatievoorziening te beoordelen. Ze vormen de basis voor verdere uitwerkingen in beleid en techniek. Bron: http://intranet.amsterdam.nl/publish/pages/728887/01_stadsbrede_iv-kaders_1_1.pdf
Kernregistratie	Een verzameling gegevens waarvan het College heeft bepaald dat die bij het uitoefenen van een bevoegdheid of een gemeentelijke taak alle kenmerken heeft van een basisregistratie. Bron: https://www.amsterdam.nl/publish/pages/573268/stelselreglement2015_gemeentebblad.pdf
Kwaliteitsafpraak	Een afspraak tussen partijen met betrekking tot een kwaliteitsaspect en normen die daarvoor gelden, inclusief de maatregelen. Een afspraak kan zijn, dat een gemeente die deze norm niet haalt binnen twee maanden alsnog de norm zal halen, of dat anders deze gemeente BRP wordt afgekoppeld van de landelijke voorziening.
Kwaliteitscriteria	Een dimensie van kwaliteit. Voorbeelden van kwaliteitsaspecten zijn tijdigheid, volledigheid, accuraatheid en consistentie.
Kwaliteitseis/-norm	Een referentiewaarde voor een kwaliteitsaspect. Kwaliteitsnormen leggen het kwaliteitsniveau vast waaraan kwaliteitsaspecten moeten voldoen. Een kwaliteitsnorm is bijvoorbeeld, dat de gemeente zorgt dat bij minimaal 95% van de situaties waar een administratief adres verschilt van een fysiek adres, vermeld staat dat dit adres "in onderzoek" is.
Metadata	Gegevens die context, inhoud en structuur van gegevens/archiefbescheiden en hun beheer door de tijd heen beschrijven. https://archiefwiki.org/wiki/Metadata/ https://www.noraonline.nl/wiki/Metagegevens_(Begrip)
Metadatastandaard	Om informatie nu en in de toekomst op te kunnen slaan, te kunnen beheren en toegankelijk te kunnen maken en houden is het noodzakelijk metadata aan de informatie toe te kennen. De metadatastandaard geeft een minimale set van metadata die door de organisatieonderdelen toegekend dienen te worden aan de door hen gevormde informatie. http://intranet.amsterdam.nl/kennis-beleid/bedrijfsvoering/informatie/iv-beleid/beleid/metadatastandaard/ geraadpleegd op 10-01-2018
Ongestructureerde gegevens	Gegevens die niet via logische datamodellen geordend zijn. Voorbeelden van ongestructureerde gegevens zijn tekstverwerker documenten, e-mails, foto's, videobestanden, geluidsbestanden, e-mails en webdocumenten. https://www.gemmaonline.nl/index.php/GMT_Gegevenssoorten_en_interoperabiliteit
Ontsluiten van gegevens	Activiteiten die nodig zijn om gegevens beschikbaar te stellen.

Begrip	Omschrijving ¹⁷
Openbaar	<p>Vanuit het perspectief van classificatie: De eigenschap dat informatie toegankelijk is voor een ieder en geschikt om te publiceren. Bron: Classificatie van informatie.</p> <p>Vanuit het perspectief van de archivaris: Toestand van archiefbescheiden waarbij ieder met inachtneming van bij of krachtens de wet vastgelegde beperkingen bevoegd is deze te raadplegen en daarvan of daaruit reproducties (onder a), afschriften, uittreksels en bewerkingen te maken of te laten maken. https://archiefwiki.org/wiki/Openbaarheid</p>
Toegankelijk	<p>Vanuit informatiekundig perspectief: Houdt in dat informatie te vinden, te interpreteren en uit te wisselen is. https://www.noraonline.nl/wiki/Toegankelijkheid</p> <p>Vanuit het perspectief van de archivaris: Toegankelijkheid van archieven is een toestand, waarbij die archieven zodanig zijn geordend en van ingangen voorzien, dat zij kunnen worden geraadpleegd. https://archiefwiki.org/wiki/Toegankelijkheid</p>
Vernietigen	<p>Zodanig bewerken van de gegevensdrager dat daarvan of daaruit op geen enkele wijze de gegevens die erop zijn vastgelegd kunnen worden gereconstrueerd. https://archiefwiki.org/wiki/Vernietigen</p>
Vertrouwelijkheid	<p>De eigenschap dat informatie niet beschikbaar wordt gesteld of wordt ontsloten aan onbevoegde personen. https://www.noraonline.nl/wiki/Vertrouwelijkheid</p> <p>Met vertrouwelijkheid wordt bedoeld op het waarborgen dat informatie alleen toegankelijk is voor degenen die hiertoe zijn geautoriseerd. https://www.gemmaonline.nl/index.php/GMT_Betrouwbaarheid</p>
Verstrekken van gegevens	Het leveren van gegevens aan een specifieke partij.
Verwerven	Activiteiten voor het verzamelen van gegevens: (op-)vragen, gebruik basisregistraties, uitwisseling met ketenpartners, meten, inkopen, overnemen van open data van medeoverheden. Een vorm van gegevensverwerking.
Vindbaar	Houdt in dat informatie binnen redelijke termijn kan worden gevonden. https://www.noraonline.nl/wiki/Vindbaarheid

Bijlage 4: Model elementaire rollen Datamanagement

XXXX
WORK IN PROGRESS
Elementaire datarollen

Kerngroep Datagovernance

V20171129-2.5

Bijlage 5: De huidige situatie

1. Onderzoek 5 casussen

De kerngroep heeft 5 casussen binnen de gemeente onderzocht.

1.1. Integraal Klantbeeld

Het integraal klantbeeld heeft tot doel gepersonaliseerde dienstverlening aan de burgers van Amsterdam te kunnen bieden. Daarvoor is het noodzakelijk de gegevens van de burger die de gemeente in haar systemen bewaard bij elkaar te brengen zodat zowel de burger als de medewerker altijd over complete en up-to-date informatie kan beschikken.

Om dit mogelijk te maken dienen gegevens uit de systemen van veel verschillende rve's ontsloten worden. Hiervoor is een proces ontworpen waarbij als eerste commitment wordt gevraagd van de betreffende rve. Dit levert in de regel weinig problemen op. Net als de volgende stap, het analyseren van de benodigde gegevens, de applicaties waarin deze zijn opgeslagen en de uitwerking van de transacties.

Ervaring is echter wel dat de benodigde gegevens over meerdere systemen verspreid zijn wat complicerend is.

De realisatie geschiedt via Datapunt. De ontsluiting gebeurt bij voorkeur via restfull API's. Het ontwerp en de bouw aan de kant van het integraal klantbeeld levert weinig problemen op.

Bij de technische realisatie van de koppeling en de API-ontsluiting aan de bronsystemen worden de volgende belemmeringen ervaren:

- Bij de eigen beheerders van de bronsystemen is gebrek aan kennis over API-ontsluiting. Ook bij leveranciers van betreffende systemen is kennis niet altijd op niveau.
- De systemen zijn ook niet altijd geschikt voor ontsluiting via API.
- Leveranciers willen niet altijd meewerken.
- Het blijkt bovendien lastig om de realisatie van de benodigde aanpassingen in te plannen op de releasekalender van het betreffende systeem. De ontsluiting krijgt niet altijd prioriteit (andere wensen en eisen van de rve gaan voor).
- Het duurt om die reden ook lang voordat de aanpassingen ook echt werkend beschikbaar zijn.
- Het realiseren van technische koppelingen door de rve ICT duurt lang. Voor elk systeem waaruit gegevens moeten worden ontsloten voor het integraal klantbeeld moet in de techniek een aparte koppeling bij de rve ICT worden aangevraagd. Het proces bij de rve ICT kent veel schakels en stagneert doordat op verschillende momenten mensen rechtmatigheidsvragen stellen. Daarbij komt dat als er meerder systemen gekoppeld moeten worden er ook meerdere aparte aanvragen moeten worden gedaan. Eén van de achterliggende oorzaken hiervan is het op ontbreken van een stedelijke architectuur op gegevensniveau waardoor voor ontsluiting van gegevens steeds per applicatie in de infrastructuur koppelingen moeten worden gemaakt.

1.2. Berichtendienst Brandweer (City Alerts Berichtendienst)

De casus:

- Aanleiding: Brandweerman neergestoken door verwarde man in 2012
- Brandweer wil weten hoe groot het risico is voordat zij een pand betreden om dit soort events te voorkomen
- Daarvoor hebben zij data nodig van de gemeente en de GGD.
- Dit proces loopt al 3(!) jaar waarin de projectleider continue van het kastje naar de muur wordt gestuurd, processen dubbel worden gedaan.

De lessen:

- 35 personen betrokken bij het proces om gegevens te verkrijgen
- Data delen in de praktijk; Verantwoordelijkheid niet helder
- Model financieren Datapunt komt niet overeen met opdracht datacatalogus
- Verstrekking document, transparantiedocument, aansluitingsaudit zijn als instrument te zwaar voor toetsing van een gegevensvraag.

De situatie:

- Betrokken Organisaties: Datapunt / Basisinformatie / Rve ICT / Verschillende IV-eenheden
- Informatiemanagement op orde in deze casus: Rollen, data, etc. allemaal omschreven en toch duurt een op het oog simpele vraag 3 jaar, terwijl CPA na 3 maanden 'akkoord' was.
- Vele formaliseringsstappen: Gegevensleveringsafspraken en Transitiedocument

Vanaf Q1 2018:

- Vraag van buiten komt binnen bij Datapunt
- Voorbereidingstraject door Datapunt, datamodel gemaakt. Bepaalt techniek. (Eventueel koppelen aan nieuwe databron)
- Daarna levering

1.3. Gebiedsgericht werken

Schets

Bij het verzamelen van gegevens voor GGW wordt hinder ondervonden door:

- het ontbreken van stedelijke leveringsstandaarden (vb API's)/ aanlevering vanuit bronnen niet eenduidig
- hoe en met welke gegevens informatie geregistreerd wordt in de gegevensbronnen (vb. niet iedereen vult timetell op dezelfde wijze, hierdoor zijn gegevens slecht herbruikbaar)
- gegevenskwaliteitsniveau en actualiteit per gegevensbron niet inzichtelijk
- versnipperd beheer; per probleem vaak zoeken naar aanspreekpunten bij Bronhouders
- versnipperde feedbackloop bij onjuistheden in de gegevens
- er is stedelijk geen realtime overzicht beschikbaar van initiatieven door RvE's: met name rond projecttijd-inzet, resultaten (deliverables) -geldstromen en geleverde prestaties. Deze relaties worden door GGW binnen het Datawarehouse zelf gezet terwijl dit met een beter gebruik van AFS zou kunnen worden ondervangen. Info zou kant en klaar uit AFS moeten kunnen komen.
- IVE doorontwikkeling ontwikkeling voor stadsdelen nog niet duidelijk. IV stadsdelen gaat over naar IVE D+I of IVE R+E. Dat maakt het er niet duidelijker op.

Andere opmerkingen:

- De applicatie-eigenaar gaat over de applicaties en het lifecycle management, maar niet (altijd) over de inhoud. Maar wie beslist over inrichtingsvraagstukken? De inrichting heeft invloed op het hergebruik van data.

- DataGovernance moet worden gekoppeld aan het lifecyclemanagement. Bij vervanging van informatiesystemen moet er rekening worden gehouden met gegevensmanagement, sturing en verantwoordelijkheden. Hierop moet ook worden getoetst.
- Het Bestuurlijk Programma-akkoord zou bepalend moeten zijn voor het stedelijk projectportfolio. Dat heeft invloed op de inrichting van de projectgovernance, en dus ook op je dataovernance.

1.4. AMI

Wat kan beter:

- Definities (vooral het betrekken van een representatieve vertegenwoordiging van de gehele business bij het vaststellen van definities en het hanteren van dezelfde definities door iedereen die – buiten AMI om - iets met rapporteren etc. doet blijven moeilijke punten).
- Implementatie (het is belangrijk dat alle gebruikers op de hoogte zijn van – m.n. aangepaste – functionaliteiten. Met een gebruikersgroep van 2000 man is dit natuurlijk erg lastig te organiseren. Toch is het noodzakelijk voor een juist begrip en gebruik van AMI. Op dit punt kan AMI nog wel wat leren van datapunt).

Wat gaat goed

- Kwaliteit databronnen (AMI heeft een groot positief effect op de kwaliteit van de databronnen. Administratieve fouten en afwijkingen t.o.v. door de business gestelde definities komen via AMI aan het licht. Dit proces gaat juist goed door de toepassing van AMI).
- Eigenaarschap (Eigenaarschap en verantwoordelijkheid is bij AMI duidelijk. Per domein is een business owner eindverantwoordelijk voor de definities en een IBC'er verantwoordelijk voor de beveiligingsmaatregelen. Vooral in het kader van beveiliging kan de IBC'er nog wel beter betrokken worden.)
- Techniek
- Beschikbaarheid
- Toegankelijkheid
- bruikbaarheid

1.5. Grip op data bij projecten in de openbare ruimte (gespreksverslag)

Onderwerp: Datagovernance

Datum: 12 november

Aanwezig: Henk Volbeda, Dick Grasboer, Flip Rosdorff, Theo Kremer, Marianne Wouters

Opdracht datagovernance: Werk een voorstel uit voor inrichting van een model waarmee de gemeente sturing geeft aan het datamanagementproces van verwerving, gebruik, uitwisseling en beheer van data. Opdracht is van informatietafel (CTO, CIO, IV R&E, Datalab, directeur D&I) | gegeven aan Berent Daan.

Onderwerp: datagovernance vanuit perspectief ruimtelijke projecten

Situatie nu bij projecten in de openbare ruimte

- Nu is het een zoektocht om de juiste informatie te vinden;
- Betrouwbaarheid van de gegevens is gebrekkig;
- Data worden nu vastgelegd vanuit een eigenaarsverantwoordelijkheid
- De assetmanager is verantwoordelijk voor de objecten in de openbare ruimte, verantwoordelijkheid over de data wordt vaak niet als zodanig ervaren;
- De assetmanager is verantwoordelijk voor de requirements van verwerving data dat en beheer van data. De assetmanager besteedt deze taken uit aan onderaannemers zoals Ingenieursbureau of externe partijen. Deze partijen hebben een inspanningsverplichting. Assetmanagement blijft resultaatverantwoordelijke
- De gebiedsmanager levert opgeleverde projecten in 3D op. Deze data kunnen we nergens laten landen. Hierover is Theo in gesprek met het Stadsarchief en Datalab. Omdat de gebiedsmanager zelf met 10 tot 15 % van data zelf iets doet, raken we informatie hierover kwijt.

Gewenste situatie

- Data worden vastgelegd vanuit een hergebruik perspectief;
- Ingewonnen data moeten kunnen landen op een plek waar meerdere data wordt gedeeld en gebruikt door meerdere partijen, zowel data over assets als gebieden;
- Voorbeeld van Rotterdam waar meer beheer en toezicht is op de ingewonnen data.

Rotterdam registreert zelf veel data anders dan wij, die erop vertrouwen dat externe partijen de data goed vastleggen.

Wie gaat besturen, betalen?

- Dit moet stedelijk worden georganiseerd, vanuit een hoog niveau worden ingericht waarbij een wethouder en stedelijke directeuren verantwoordelijk worden voor vorm en inhoud;
- Bekijk het 8-tje van basisinformatie over rollen en verantwoordelijkheden. Waaronder verplichting tot terugmelden van basisregistratie, opgenomen in een gebruikscontract.

2. Observaties

In de huidige situatie:

- Is er, behoudens voor de basisregistraties, beperkt sprake van formele toekenning van specifieke taken en verantwoordelijkheden voor verwerven, beheren, gebruiken en beschikbaar stellen van data.
- Zijn er, behoudens voor de basisregistraties, geen specifieke kaders en richtlijnen voor verwerven, beheren, gebruiken en beschikbaar stellen van data.
- Is, behoudens de basisregistraties, het beheer van de informatievoorziening gericht op de eigen domeinspecifieke processen en applicaties, waarbij (registratie, opslag en beschikbaarheid van) gegevens beschouwd worden vanuit hetzelfde domeinspecifieke perspectief.
- Is er, behoudens de basisregistraties, geen centraal overzicht van de gegevens waarover Amsterdam beschikt en de bijbehorende datastromen.
- Is er geen visie over en zicht op samenwerkingsafspraken die de gemeentelijke organisatie met buiten gemeentelijke partners maakt zijn over gegevensverwerving,

- gegevensuitwisseling, gezamenlijke data-analyse, ontwikkeling van datatoepassingen of andersoortige samenwerkingsverbanden op dit terrein.
- Wordt er, in het kader van de AVG, gewerkt aan een register van verwerkingen van persoonsgegevens.
  - Is het, behoudens de basisregistraties, voor anderen dan de beheerders en proceseigenaren in het algemeen moeilijk om inzicht te krijgen in de kwaliteit van gegevens.
  - Ontbreekt het op domeinniveau veelal aan gegevensmodellen die deelbaar zijn.
  - Is er zowel voor de IST als de SOLL geen uitwerking van een stedelijke data-architectuur zowel voor de organisatie als voor gegevens en infrastructuur.
  - Er is geen gemeenschappelijk gedragen visie op applicatie- en gegevensintegratie.
  - Wordt binnen programma Datapunt bij de rve OIS gewerkt aan een generieke data-infrastructuur om gegevens te delen en beschikbaar te stellen.
  - Geldt de voorziening Datapunt bij de rve OIS:
    - binnen de gemeente de facto als generieke voorziening voor het beschikbaar stellen van data(-sets) en het realiseren van dataproducten en –diensten.
    - buiten de gemeente als het centrale en enige punt waar externe partijen datasets, -producten en -diensten van en over de gemeente Amsterdam kunnen verkrijgen.
  - Zijn er op verschillende plekken in de stad business intelligence implementaties en teams actief.
  - Is er geen stedelijk inzicht in de gegevens die Amsterdam in bewaring heeft.
  - Zijn er op verschillende plekken in de stad initiatieven voor de ontwikkeling van datatoepassingen.
  - Verzorgt de rve OIS voor rekening van 'vragende' rve's ondersteuning bij het ontwikkelen van datatoepassingen en het ontsluiten van de hierbij benodigde gegevens. De rve OIS is daarmee de facto een interne dienstverlener voor dataservices.
  - Zijn, behoudens de basisregistraties, gegevens die binnen de gemeente worden bewaard niet (of beperkt) 'standaard' beschikbaar voor anderen (los van de vraag of classificatie het toelaat.)
  - Worden op basis van databehoeften specifieke ontsluitingen van gegevens gerealiseerd.
  - Is het beschikbaar maken van gegevens om verschillende redenen een moeizaam proces: discussie over eigenaarschap, financiering van de kosten, prioritering in de releasekalender van de betreffende applicatie, technische (on)mogelijkheden, gebrek aan kennis, onwillige leveranciers, problemen bij het tot stand brengen technische koppelingen, doorlooptijden rve ICT.
  - Is er geen specifieke governance voor data geregeld binnen de gemeentelijke organisatie.

3. Conclusies

- Er is sprake van een divers landschap aan initiatieven, mensen en middelen op het terrein van data-infrastructuur, -analyse en –toepassingen.
- Het ontbreekt aan overzicht en samenhang. Er is geen inzicht in de huidige en de gewenste data-architectuur.

- Er is geen overkoepelende strategie voor realisatie van stedelijke doelen op het gebied van data.
- Er zijn geen specifieke kaders voor verwerven en werken met data.
- Problemen en knelpunten slepen lang. Er worden geen besluiten of effectieve maatregelen genomen.
- Er is een de facto werkwijze ontstaan waarin organisaties zich profileren als interne dienstverleners. In de uitvoering lopen deze organisaties vast op formele regels binnen de organisatie.
- Vindbaarheid en beschikbaarheid van gegevens is geen vanzelfsprekendheid binnen de gemeentelijke organisatie.

Bijlage 6: Verslag consultatiesessie 7 december

Datum/ tijd: 7 december 2017, 09.00- 12.00 uur

Locatie: Congreszaal Voormalige Stadsstimmertuin

Start

De bijeenkomst datagovernance is georganiseerd om deelnemers kennis te laten maken met de voortgang van de datagovernance-opdracht, om feedback op te halen bij de deelnemers en de deelnemers aan het denken te zetten over datagovernance.

De bijeenkomst begon met een toelichting, gegeven door de procesbegeleider Amir Nazar, over het doel van de bijeenkomst. De deelnemers kregen een toelichting over de achtergrond van de van de datagovernance-opdracht. Gemeente Amsterdam is een grote, complexe organisatie die beschikt over een enorme hoeveelheid data. Er zijn afspraken/ regels nodig om deze organisatie in staat te stellen om beter met haar gegevens om te gaan. De CIO gaat over de afspraken/regels van datagovernance en werkt dit uit met een kerngroep van 12 vertegenwoordigers uit onze organisatie. De kerngroep heeft beloofd om vandaag te luisteren naar de deelnemers en het gehoorde mee te wegen in verdere uitwerking van datagovernance.

Na de toelichting kwam hoofd CIO, Maarten van Haasteren, aan het woord. Hij gaf zijn beeld van datagovernance en wat het belang ervan is.

Presentatie resultaten van de kerngroep

Cees Wiering gaf een presentatie over de bezigheden van de kerngroep en waar zij zich mee bezig heeft gehouden tot nu toe.

Cees begon met te benadrukken er een verschil is tussen datagovernance en datamanagement. Datagovernance stelt de organisatie in staat om haar gegevens te managen oftewel, om aan datamanagement te doen, zodanig dat het voldoet aan de eisen ten aanzien van effectiviteit en efficiency, voldoet aan de geldende wet- en regelgeving en dat daarover verantwoording kan worden afgelegd. Met als uiteindelijke doel de waarde van data voor de stad optimaal te kunnen benutten voor de gemeente zelf, maar uitdrukkelijk ook voor de burgers, bedrijven, instellingen en bezoekers. We richten ons in deze opdracht op het opleveren van een uitwerking van datagovernance, en geven aanbevelingen hoe hierna de stap te kunnen maken naar verbetering van het Amsterdamse datamanagement. Het werkelijk verbeteren van stedelijk datamanagement zal een andere opdracht zijn.

De kerngroep heeft een aantal casussen onderzocht: AMI, Integraal Klantbeeld, Brandweer, Grip op data in het ruimtelijk domein, Gebiedsgericht werken.

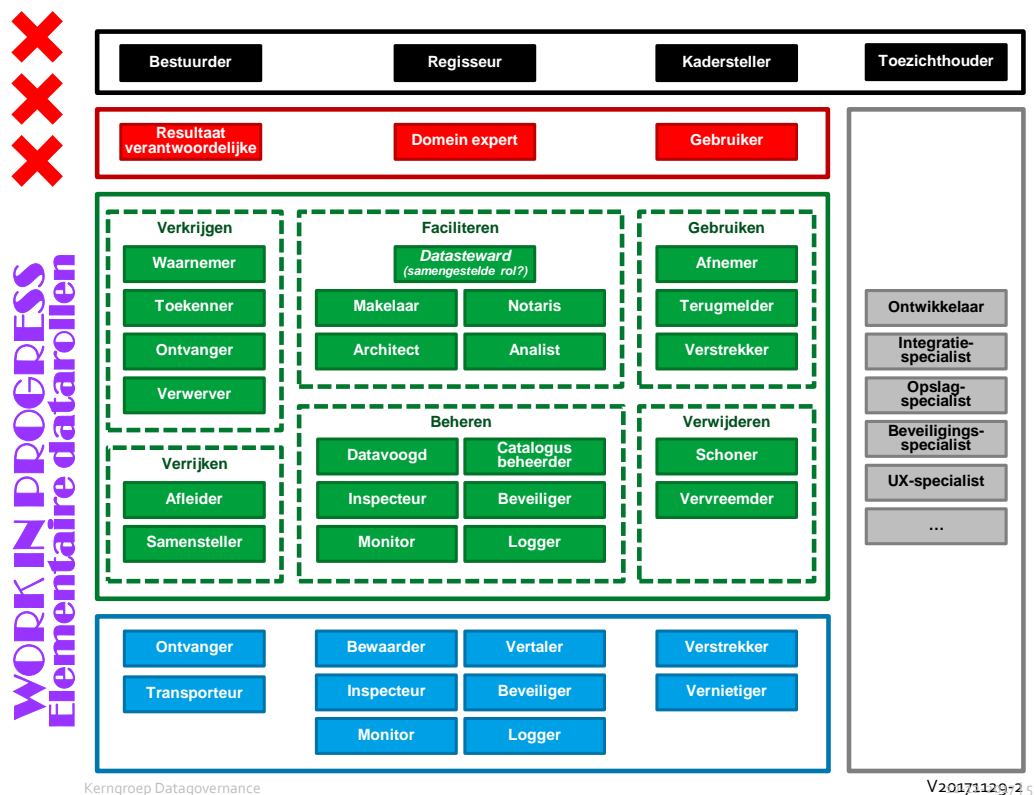
Op hoofdlijnen kwam naar voren dat het verkrijgen van data niet altijd eenvoudig is. Veel genoemde kwesties daarbij zijn vindbaarheid, techniek, kennis, samenwerking tussen rve's en versnipperd beheer. Daarnaast bleek dat voor medewerkers het niet duidelijk is wat precies de regels voor het beschikbaar stellen en het gebruik van gegevens zijn. Wat de kerngroep ook heeft

meegekregen is dat de RVE's de gegevens die zij registreren en bewaren zien als hun eigen data. Het wordt niet vanzelfsprekend geacht dat zij de gegevens beschikbaar stellen voor anderen. Ook zijn er door het onderzoek veel vraagtekens ontstaan over de kwaliteit van de gegevens. Men bedoelt daarmee het inzicht in de kwaliteit van de gegevens.

Wel heeft de kerngroep opgemerkt dat het op sommige plekken wel goed gaat binnen de gemeente. Te denken valt aan AMI. De ervaring daar is ook dat het gebruik van gegevens heeft geleid tot verbetering van de kwaliteit.

Naast de bevindingen van de kerngroep, die ontstaan zijn door onderzoek te doen naar een aantal casussen, is de kerngroep begonnen met het onderzoeken van de uitwerking van het tactisch Gegevensmanagement zoals uitgewerkt in Gemma2.0. Want beter hergebruiken dan zelf bedenken. Deze bleek echter niet toereikend voor ons doel.

Daarom doen we een architectuurverkenning waarbij we ons voornamelijk op DMBOK verlaten. Henk Volbeda heeft de elementaire rollen van datagovernance en datamanagement uitgewerkt en we toetsen deze aan verschillende scenario's binnen datagovernance en datamanagement. Zie:

Dit model is nog in bewerking. Voor feedback nog niet erg geschikt. Uiteraard gaan we hier mee verder en zullen in de loop van ons traject de rollen worden toegekend aan functies in de stad. Daar horen uiteraard ook overlegorganen en besluitvorming bij.

Tenslotte heeft de kerngroep ook gewerkt aan guiding principles. De guiding principles moeten eenvoudig en vanzelfsprekend zijn, waardoor ze niet als regels worden aangezien. Vandaar dat er

gekozen is voor de naam: 'Guiding principles'. De algemene aspecten van de guiding principles zijn: beschikbaarheid, vindbaarheid, betrouwbaarheid, verantwoord gebruik en transparantie.

De volgende feedback is teruggegeven n.a.v. de presentatie van Cees:

- Het implementeren van het model en de functies vergt een organisatieverandering. Hoe gaan we dat bewerkstelligen?
- We moeten ook data delen met samenwerkende organisaties. Betrekken we die ook?
- Ga ook bij andere organisaties/gemeenten kijken hoe zij de implementatie hebben gerealiseerd.
- We moeten bij het gebruik van data respect hebben voor de persoonlijke integriteit van burgers.

Presentatie Stip op de horizon

David de Jonge gaf een presentatie over waar men uiteindelijk vanuit moet gaan als het gaat om gemeentelijke data.

Dit is verwoord als stip op de horizon:

Alle gemeentelijke data zijn bekend, beschikbaar en bruikbaar voor iedereen die de data wil en mag gebruiken voor verschillende doeleinden en door de tijd heen.

Het is duidelijk wie beslist over welk gebruik is toegestaan en welke kaders hierbij worden gehanteerd. Deze besluitvorming vindt transparant en snel plaats.

De gemeentelijke organisatie is zich bewust van- en voelt de toegevoegde waarde van databeheer: voor zichzelf, de organisatie als geheel, de burgers, ondernemers, instellingen en bezoekers. En de organisatie handelt daarnaar en spant zich in om de data die hij creëert binnen de uitvoering van zijn/ haar werkproces ook van waarde te laten zijn daarbuiten.

Hierdoor is Amsterdam optimaal in staat om de waarde van data in de stad te benutten, zowel door de gemeente als door burgers, bedrijven, instellingen en bezoekers.

De volgende feedback is teruggegeven n.a.v. de presentatie van David:

- Bij de stip op de horizon staat de reden waarom we dit willen onderaan. Daar moet je mee beginnen. Formuleer de reden waarom op een positieve manier.
- Term databeheer is verwarrend.

Interactieve sessie met dilemma's

Na de bespreking van de stip op de horizon is er een interactieve sessie geweest waarbij met behulp van Menti de volgende dilemma's werden voorgelegd:

1. Data zijn beschikbaar voor doelen anders dan waarvoor ze zijn opgeslagen:	A alleen als erom gevraagd wordt B standaard tenzij er specifieke redenen zijn om dat niet te doen.
2. Het vindbaar en bruikbaar maken van data is de verantwoordelijkheid van:	A. de bronhouder B. de gebruiker C. moet centraal belegd worden
3. Het ontsluiten van data is de verantwoordelijkheid:	A. van de bronhouder B. van de gebruiker C. moet centraal belegd worden.
4. De beslissingsbevoegdheid over het	A. de bronhouder

gebruik van data anders dan voor het doel waarvoor ze zijn vastgelegd ligt bij:	B. de gebruiker C. moet centraal belegd worden
5. Gebruik van data moet worden vastgelegd:	A. voor alleen persoonsgegevens B. voor alle gegevens
6. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de gegevens ligt bij:	A. bronhouder B. de gebruiker C. moet centraal belegd worden
7. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het gebruik van de gegevens ligt bij:	A. bronhouder B. de gebruiker C. moet centraal belegd worden
8. Bij elke vastlegging en bij elk gebruik van data moet gecheckt worden of er ethische vraagstukken zijn.	Eens Oneens

Aan de hand van de uitkomsten op de stellingen werd het publiek uitgenodigd om te reageren. De volgende algemene feedback werd teruggegeven:

- De mogelijkheid om data te ontsluiten is de verantwoordelijkheid van de bronhouder. Het ontsluiten zelf moet je centraal beleggen.
- Vrije beschikbaarheid van data is belangrijk, daar gaat de gebruiker over.
- De bronhouder weet als geen ander of data nog verder wordt gebruikt. Het is veel te veel om dit centraal te beleggen
- Open tenzij... De bronhouder bepaalt.
- Kun je als gemeente ook bronhouder zijn, of alleen als gemeentelijk onderdeel?
- Kwaliteit van data is cruciaal.
- Het gaat niet alleen over privacy, maar ook over performance. Als je data gaat gebruiken moet je het vastleggen.
- Niet vastleggen om het vastleggen, alleen als je daar een reden voor hebt.
- Kwaliteit: de burger is eigenaar van zijn eigen data en is dus verantwoordelijk voor de kwaliteit.
- Centraal beleggen: als de gebruiker gegevens mist moet je beslissingen daarover centraal aansturen.
- Het is een samenspel om de kwaliteit te verbeteren (deze opmerking kwam bij vrijwel iedere stelling terug).
- Maak een Top 30 van belangrijke databronnen, het gebruik ervan en de kwaliteitseisen.
- Zorg voor andere prikkels waardoor de bronhouders de kwaliteit verhogen.
- Samenspel tussen gebruiker en bronhouder is super belangrijk.
- Beschikbaarheid van data is een juridische kwestie.
- Maar goed onderscheid tussen persoonsgegevens en andere data.
- Ook andere data kunnen niet openbaar zijn.
- De bronhouder moet data inclusief metadata aanmelden voor centrale ontsluiting (zoekfunctie).
- Het zijn allemaal gezamenlijke verantwoordelijkheden.
- Vindbaar centraal, bruikbaar (juistheid) verantwoordelijkheid bronhouder.

- Vergeet bij ethische afwegingen niet dat de overheid meer macht en invloed op de data heeft.
- De burger bepaalt zelf wat ze wel of niet willen met hun gegevens.

Verdieping datagovernance (subgroepen)

Na de presentaties werd de zaal opgesplitst in vier subgroepen. Aan de hand van drie thema's konden de subgroep leden hun beeld en hun ervaringen geven van de manier waarop ze de huidige situatie ervaren.

De drie thema's (uit de presentatie stip op de horizon) luiden als volgt:

1. Beleving en handeling: de gemeentelijke organisatie is zich bewust van- en voelt de toegevoegde waarde van databeheer: voor zichzelf, de organisatie als geheel, de burgers, ondernemers, instellingen en bezoekers. En de onderdelen van de organisatie handelen daarnaar en spannen zich in om de data die zijn opslaan de uitvoering van zijn/ haar werkproces ook van waarde te laten zijn daarbuiten.
2. Beschikbaarheid en vindbaarheid: alle gemeentelijke data zijn bekend, beschikbaar en bruikbaar voor iedereen die de data wil en mag gebruiken voor verschillende doeleinden en door de tijd heen.
3. Regels en besluitvorming: het is duidelijk wie beslist over welk gebruik is toegestaan en welke kaders hierbij worden gehanteerd. Deze besluitvorming vindt transparant en snel plaats.

Feedback op thema 1: beleving en handeling rondom data.

Wat is jouw beeld van en je ervaring met de huidige situatie? Zowel positief als wat beter kan of moet (korte schets van de groepen)

Positief:

- Er is meer en meer beleving en bewustwording.
- Gerichtheid op data is maatschappelijke trend.
- Toegevoegde waarde van het gebruik van basisinformatie wordt in Amsterdam al langer gezien.
- Op veel plekken initiatieven en positieve energie (Datapunt, Datalab, IVE's, AMI, GGW, BI-units bij Sociaal en Stadsdelen)
- Aandacht van het GMT. Diverse malen op de agenda gestaan. SD D&I sponsor.
- Kansen beter datagebruik worden gezien.
- Scandata worden bijvoorbeeld gebruikt door datalab om te kunnen voorspellen.
- Binnen perspectief van eigen afdeling/organisatie vaak goed geregeld.
- Bereidheid om samen te werken en delen is er, maar alleen op aanvraag.
- Informeel circuit is sterk. Via informele lijnen zijn gegevens beschikbaar te krijgen.
- Privacy heeft de aandacht.
- Prioriteit geven beheer gegevens.
- Stad meer concentratie op gegevensbeheer/maatschappelijke trend.
- Basisregistratie + API goed.
- Er zijn wettelijke kaders.

Wat kan/moet beter:

- Vraag ad-hoc.
- Wel bewustwording, maar ernaar handelen, gebeurt nog niet actief.
- Weinig transparantie. Bij onderwerpen met hoge impact is soms te weinig bekend op basis van welke data beslissingen worden gemaakt.
- Weinig aandacht voor beheer van data. Teveel systeemdenken, te eng opgevat. Breder perspectief is nodig.
- Het is van belang om te investeren in beheer van gegevens
- Men ervaart over het algemeen dat plannen bedenken over data op RVE niveau wordt gedaan. Er is sprake van verkoking. Dit zou vanuit op stedelijk perspectief moeten plaatsvinden.
- Clusterbeleid (sociaal bijv.) inclusief waarde van data ontbreekt. Dat zou moeten helpen.
- Eindgebruiker burger, ondernemer, instelling of bezoeker niet altijd in beeld. Neem de echte eigenaar van data serieus.
- Financiën een probleem. Ernaar handelen kost geld.
- Hoe te handelen met persoons gerelateerde gegevens nog dilemma. Wat doe je met persoonsgegevens (wat is dit voor type gegeven?)
- Risico's lijken groter te zijn dan effectiviteit in werk.
- Team met mandaat om data op orde te krijgen
- Geen real-time data stedelijk beschikbaar.
- Als beschikbaarheid beter wordt, wordt vraag ook groter. Olievlek.

Feedback op thema 2: beschikbaarheid en vindbaarheid data

Wat is jouw beeld van en je ervaring met de huidige situatie? Zowel positief als wat beter kan of moet (korte schets van de groepen)

Positief:

- Binnen de eigen koker gaat het wel goed. Er wordt gebruik gemaakt van leveringsovereenkomsten per koker.
- Men weet zijn eigen weg te vinden in het verkrijgen van data, maar dit is gebaseerd op persoonlijke contacten en eigen netwerken. Contact gelegd met behulp van applicatie-eigenaren. Er is toestemming van gebruik van data nodig.
- Dataportal en datacatalogus is positief
- Uitgangspunt: open, tenzij...
- Datawarehouse delen met andere clusters
- Applicatierationalisatie leidt tot concentratie van gegevens.
- Rapportages uit AMI generen meer gebruik en leidt tot hogere kwaliteit van gegevens.
- Implementatie AVG.
- Erkenning van de waarde van open data voor intern gebruik
- City Data – diverse datasets gecombineerd
- Data-marktplaats gestart (helaas nooit gebruikt)
- Unieke sleutels beschikbaar (BSN, BAG-id)
- Kennisdeling en ethiek op de agenda.
- Bij bepaalde clusters (o.a. stadsdelen) is er steeds meer aandacht voor innovatie d.m.v. data.
- Verschillende BI-teams zorgen voor beschikbaarheid en vindbaarheid van data.

- Binnen R&E zijn datastewards benoemd.
- Het bewustzijn van het belang van vindbaarheid en beschikbaarheid is groeiende.
- 1 ICT, 1ADW, 1Datapunt
- Binnen de ontwikkeling van IVE2.0 is er aandacht voor het bestaan van mode2 ontwikkeling binnen de informatisering naast de 'klassiekere' mode 1.

Wat kan/moet beter:

- Mensen weten vaak niet welke gegevens er in hun eigen organisatie om gaat.
- Er is veel informatie, maar het is niet duidelijk uitwisselbaar. Alleen als je lang werkt en het netwerk hebt dan kun je aan informatie komen.
- Data binnen RVE's bekend binnen hun eigen gebied. Dit leidt tot 'verkokering'. Verkokering is een probleem dat delen van data vaak in de weg staat.
- We vragen openheid maar zijn zelf gesloten (cultuur)
- De gemeentelijke organisatie is voor de buitenwereld 1 Bron. Dat perspectief ontbreekt vaak in de beschouwingen die vaak op rve-niveau blijven hangen.
- Stedelijk moet het veel beter. Stedelijke bronnen bekend maken inclusief de eigenaren en goed ingericht beheer.
- Delen van data kost geld, zowel de initiële acties om gegevens beschikbaar te maken als in het beheer en onderhoud.
- Kennis en tools zijn in onvoldoende mate aanwezig om gegevens technisch uit de applicaties ontsloten te krijgen.
- Er is nu alleen teveel focus op techniek, te weinig aandacht voor wat er al is aan informatie.
- Er is sprake van negatieve drijfveren (incentives).Waarom zou je als bronhouder/rve openstellen voor anderen? Omdat het moet? Zou mooi zijn als je dingen terug zou kunnen geven aan de bronhouder en resultaten deelt. Bijv. Kaartmateriaal, extra informatie voor de bronhouder via Business Intelligence.
- Wat beter moet is de wijze waarop wordt omgegaan met fouten met datagebruik. Veel ad-hoc reacties. De wethouder wil geen risico's lopen. Zeker wanneer de burger de kloos is en de media en de politiek er bovenop springt.
- Het moet beter inzichtelijk worden welke gegevens we in de stad hebben (nu nog slechts mondjesmaat duidelijk) en wie het mag gebruiken (classificatie).
- Het zou fijn zijn als er een slimme zoekfunctie komt om data(sets) te vinden.
- Metagegevens datasets zouden publiek moeten zijn.
- Beschikbaarheid en vindbaarheid versneld verbeteren met die plekken waar data al verzameld worden in datawarehouses (bijv. AMI, BI-units) en met de databasebeheerders.
- Om data te verkrijgen moet je shoppen langs verschillende loketten. Er is een postkantoor nodig. Datapunt. Maar onderhoud hiervan is ook heel belangrijk.
- Gebruik de datacatalogus van Datapunt. Kan vast beter, maar het is een goede start van waaruit verder gewerkt kan worden.
- Data niet eenduidig uitwisselbaar door gebrek aan duidelijke gegevensdefinities
- Gebrek aan stedelijk overzicht van metadata van gegevens en documenten. Weten welke data in welke applicaties staan.
- Borgen van de kwaliteit en het gebruik van data..

- Bij aanbestedingen moet beschikbaarheid van gegevens opgenomen worden in het programma van eisen.
- Maak een plan van aanpak en een groeipad. Definieer een positieve businesscase als stad.
- Meer experimenteren, meer uitdragen. Inspireren!

Feedback op thema 3: Regels en besluitvorming

Wat is jouw beeld van en je ervaring met de huidige situatie? Zowel positief als wat beter kan of moet (korte schets van de groepen)

Positief:

- Er zijn regels --> mag je zelf interpreteren.
- Voor bepaalde gegevens is er wel een protocol. BRP bijvoorbeeld.
- Meer en meer wettelijke kaders bijv. rondom Basisregistraties, SUWI, Omgevingswet.
- Omgevingswet gaat uit van 1 informatiepositie.
- Opdracht vanuit eigen lijn op cluster niveau helpt. Echte gegevens zitten bij Sociaal. Taken volgens wet en regelgeving inclusief data zijn bekend. Bij Sociaal heeft het nut om vanuit dienstverlening een geïntegreerd beeld te hebben voor de Amsterdammer en de zorgprofessional en dit geeft een inhoudskader en de cluster brede opdracht om alle WPI, OJZ en GGD data vanuit cliënt perspectief beschikbaar te stellen. Dit is de doorzettingsmacht en geeft massa om bol.com-idee uit te werken.

Deze aanpak helpt ook bij vastgelopen innovatie-trajecten om het in breder context te zien.

- Ondanks gebrek aan afstemming en regels wordt er creatief en met durf gewerkt om resultaten te behalen.
- Er wordt op het gebied van privacy goede voortgang geboekt.
- Open data programma.
- Risico nemen in relatie tot het maatschappelijke belang (verantwoordelijkheid transparant maken).

Wat kan/moet beter:

- Nu nog verkokerd: per project, per rve, per cluster, per databron.
- Kunnen we de IV kaders/regels en regels rondom data niet samennemen? Dat ook niet verkokerd oppakken!
- Er is 1 stadsperspectief nodig en een centrale faciliteit om besluiten voor te bereiden. Hierbij is wel Mandaat nodig. De centrale faciliteit is ook een loket met brugfuncties.
- Om het stedelijk te laten landen is bij de rollen wel een versimpeld model nodig van het rollenmodel.
- Niet als Amsterdam zelf het wiel uit willen vinden. Algemene regels rondom datagebruik zijn duidelijker dan we denken. Pak de CBS regels.
- We kunnen als Amsterdam veel meer data extern ophalen, dan dat we nu doen. We benutten niet alle potentieel. Waarom hergebruiken we bijv. niet de datakuis van CBS?
- Te weinig gebiedsgericht
- Het is niet duidelijk wie er beslist. Ook hier is er sprake van verkokering.
- We zijn hier nog verder vandaan. Ik ervaar de huidige situatie totaal anders dan hier staat.
- Formulering is mij te algemeen. Moet worden beredeneerd vanuit de behoefte van het primair proces.

- Het is allemaal nog onduidelijk. Maar er is ook veel wantrouwen t.a.v. professionaliteit in projecten. Denk aan PPM....
- Ethische vraagstukken moeten beter geadresseerd worden. Gevaar van stigmatiseren en profileren ligt op de loer. Bewustwording is noodzakelijk.
- De regels en besluitvorming moeten niet vertragen, maar juist leiden tot sneller en beter werken met data.
- Er is gebrek aan richting. Waarom doen we dit allemaal, waarom deze regels? Het is totaal onduidelijk.
- Er wordt nu veel te veel langs elkaar heen gewerkt.
- Transparantie over besluitvorming moet beter.
- Burger besluit over zijn eigen data (ondersteuning mogelijk van een bureau integriteit!)
- Leren van het bankwezen, CBS. Hoe doen zij dit?
- Besluitvorming is versnipperd, per IVE, per project, per systeem etc. Is een centrale faciliteit nodig voor besluitvorming? Is dat handig? Welke mandaat?
- Restcategorie mist platform voor morele oordeelsvorming.
- Eenvoudig kader/guiding principles voor alle datasets
- Medewerker moet autonoom zijn werk kunnen doen binnen de kaders.
- Kaders moeten duidelijker.
- CDO-rol nodig.
- Rol over verantwoordelijkheid is niet duidelijk in de stad (ook bestuurlijk (B&W)).
- Duurzaam beheer borgen in regels en rollen.

Wat heel erg naar voren kwam was dat het creëren van een gemeenschappelijk doel belangrijk is.

Media februari komt iedereen weer bij elkaar voor feedback.

Verslaglegging: Talar Kalayciyan, Marjolein Debets, Yvette de Adelhart Toorop

Bijlage 7: Verslag gesprek 6 februari 2018

Aanwezig	Mark Crooijmans (SD-D&I), Jan Flippo (CIO), Berent Daan (Dir. rve OI&S), Dick de Maa (IVE-manager R&E), Maarten van Haasteren (Hoofd CIO-office), Cees Wiering (adviseur CIO-office)
Aanwezig	Jan Schans (IVE-manager D&I)
Verslag	Yvette de Adelhart Toorop (adviseur CIO-office)
Onderwerp	Inrichtingskeuzes datagovernance
Datum	6 februari 2018

De bijeenkomst vond plaats in het kader van de opdracht 'Datagovernance'. Het doel was om de inrichtingskeuzes te verkennen en waar mogelijk te besluiten welke opties verder uitgewerkt dienen te worden in het document 'Inrichting van datagovernance' dat na behandeling in achtereenvolgens het IVMO en de Digitaliseringstafel voorgelegd zal worden aan het GMT.

De volgende zaken zijn besproken aan de hand van de aangeleverde agenda:

- De definitie van datagovernance is onderschreven. Datagovernance omvat de inrichting van de organisatie, het bepalen van de doelen en het stellen van kaders voor het verwerven, gebruiken, beheren en beschikbaar stellen van data.
- De rolverdeling bij de strategische taken van datagovernance is onderschreven en is een afgeleide van de al geldende afspraken:
Vanuit het GMT is de stedelijke directeur D&I al benoemd als regievoerder van het datadossier en is daarmee verantwoordelijk voor de strategische governance taken, waaronder het vaststellen van een meerjaren strategie om de stedelijke doelen te behalen (de zogenaamde datastrategie).
De CIO is verantwoordelijk voor het opstellen van kaders en richtlijnen voor de gemeentelijke informatievoorziening en daarmee voor het inwinnen, beheren, gebruiken en beschikbaar stellen van data.
- Op gebied van de tactische taken is de voorkeur uitgesproken voor de variant waarbij deze centraal bij cluster D&I worden belegd. Deze krijgt de opdracht, het mandaat en de financiële middelen om de datastrategie tot uitvoering te brengen.
- Op gebied van de operationele taken is de voorkeur uitgesproken voor de variant van een centrale eenheid, die de verantwoordelijkheid krijgt voor het vindbaar en beschikbaar zijn van gegevens en hiervoor het mandaat en middelen krijgt.
- Door het organiseren van centrale expertise is de kans groter om in een sneller tempo de gemeentelijke organisatie van Amsterdam in staat te kunnen stellen om de waarde van data optimaal te kunnen benutten.
- Afgesproken wordt om het adviseren over het verantwoord beschikbaar stellen en gebruiken van gegevens (privacy, ethiek) ook centraal te organiseren, zodat expertise wordt opgebouwd. De eindverantwoordelijkheid voor verantwoord gebruik en de vraag of en onder welke voorwaarden gegevens beschikbaar worden gesteld blijft bij de gebruikende resp. bronhoudende rve's.

- Het heeft tevens de voorkeur om ook de registratie van voorwaarden van bronhoudende rve's ten aanzien van het beschikbaar stellen van hun gegevensverzameling(en) en het toezicht houden op naleving centraal uit te voeren.
- Afgesproken wordt om voor het overleg op strategisch niveau de Digitaliseringstafel te gebruiken. De Stedelijk Directeur D&I heeft daarin namens het GMT zowel de rol van regievoerder als die van business-vertegenwoordiger. Directeur D&I heeft mandaat vanuit GMT om in Digitaafel namens GMT besluiten te nemen.
- Afgesproken wordt dat het overleg op tactisch niveau wordt geïnitieerd door de directeur van de centrale organisatie eenheid met vertegenwoordiging uit de clusters. Dat kunnen stedelijk directeuren, rve directeuren of IVE-managers zijn. Het belangrijkste is dat de vertegenwoordigers van de clusters hierbij mandaat krijgen om knopen door te hakken.

M.b.t. de datastrategie zijn een aantal zaken aan de orde geweest die nuttig zijn om vast te houden:

- Voorkomen moet worden dat betrokkenheid en goede initiatieven van rve's/IVE's lijden onder een al te strakke centrale aansturing en uitvoering. De centrale eenheid moet prikkelen, maar de data-projecten moeten nog vanuit de inhoud bepaald blijven worden. Voorgesteld wordt om te zorgen voor meerdere "gelabelde" geldstromen:
  - a. Budget bij de centrale organisatie eenheid voor het vindbaar maken en ontsluiten van gegevens uit de systemen.
  - b. Budget bij de rve's om aan te kunnen sluiten en initiatieven te starten om data te gebruiken en toepassingen te realiseren.
  - c. Budget bij de Stedelijk Directeur D&I om als regievoerder ontwikkelingen te stimuleren waar dat nodig is.
- Er moet ten aanzien van de ontsluiting uit applicaties sprake zijn van een groeimodel gebaseerd op verwachte toegevoegde waarde van beschikbaarheid van betreffende gegevens.
- Bij het bepalen van prioriteiten moeten we ook kijken waar energie zit en er initiatieven zijn ('surfen op de golven die er al zijn'). Zo zijn er in het sociaal domein nu al gesprekken met directeuren en worden mogelijkheden gezien in het kader van complete dienstverlening. In het ruimtelijk domein kan aangehaakt worden bij de vorming van het cluster Stadswerken en bij ontwikkelingen bij de rve IBA.
- Er zijn middelen nodig om ontsluitingen te realiseren en gebruik van data te vergroten.
- We moeten er voor zorgen dat bij realisatie van nieuwe IV-componenten gegevens ook direct vindbaar en beschikbaar zijn buiten het betreffende inhoudsdomein. Dat kan via kaderstelling en strikter toezicht via PPM, maar ook door opleiding en verhoogd bewustzijn bij opdrachtgevers en IVE's.
- De datastrategie is meer dan het plannen, prioriteren en uitvoering geven aan de ontsluiting van gegevens uit applicaties. Zo is er ook aandacht nodig voor de kwaliteit van data (bijvoorbeeld door het verkrijgen van inzicht in de huidige kwaliteit en het ontplooiën van gerichte activiteiten ter verbetering), stimuleren van gebruik van data binnen de gemeente, bewustwording, opleiding etc. De besproken punten zijn zowel input voor de inrichting van datagovernance functie als de datastrategie. Data strategie zit niet binnen de scope van datagovernance en zal separaat moeten worden uitgewerkt.

Bijlage 8: Bijdragen

De volgende mensen hebben in de periode van oktober 2017 t/m februari 2018 meegedaan aan de kerngroep:

Yvette de Adelhart Toorop	CIO-office
Sofie Bustraan	Rve SAA
Berent Daan	Rve OIS
Marjolein Debets	IVE D&I
Egbert Dijkstra	Programmamanager Datapunt
Tamas Erkelens	CTO-office
Paul Geerts	Rve BI
Chris van Iersel	CIO-office
David de Jonge	Rve BI
Pedro Moreno	IVE BV
Amir Nazar	AGA
Dignar van Onzenoort	Rve BI
Paul Pierlo	IVE Sociaal
Henk Volbeda	CIO-office
Marianne Wouters	IVE R&E
Cees Wiering	CIO-office